

סדר היום
ותזכורות
נחוצות
עמודים
18-21

המדריך לערב פסח שחל בשבת

ה'תשפ"ה

- תדפיס -

יוצא לאור על ידי
'ועידת רבני קהילות חב"ד'
'ומוקד הלכה'
שע"י בית דין רבני חב"ד

המדריך לערב פסח שחל בשבת ה'תשפ"ה

בעידודם ובהכוונתם של חברי בני"ד רבני חב"ד הרבנים הגאונים שליט"א:

- הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, מזכיר בית הדין
- הרב מנחם מענדל גלובובסקי, סגן מזכיר
- הרב מאיר אשכנזי
- הרב מרדכי ביסטריצקי
- הרב אליהו יוחנן גוראריה
- הרב חיים שלמה דיסקין
- הרב משה הבלין
- הרב יוסף הכט
- הרב אברהם מיכאל הלפרין
- הרב ישעיהו הרצל
- הרב ישראל יוסף הכהן הגדל
- הרב יוסף יצחק וולסוב
- הרב שניאור זלמן ירוסלבסקי
- הרב יעקב מנדלזון
- הרב חיים קיז'נר
- הרב יעקב שויכה

הגהה:

- הרב שניאור זלמן ירוסלבסקי
- רב קהילת חב"ד אלעי וחבר בני"ד רבני חב"ד
- הרב יעקב מנדלזון
- רב קהילת חב"ד ערו וחבר בני"ד רבני חב"ד
- הרב בנימין קופרמן
- רב ביהמ"נ המרכזי ברמת גן ודיין בני"ד רבני חב"ד
- הרב חיים קיז'נר
- רב קהילת חב"ד עמנואל וחבר בני"ד רבני חב"ד
- הרב יעקב שויכה
- מראשי ישיבת תורת המרכזית בכפר חב"ד וחבר בני"ד רבני חב"ד

מערכת:

- הרב מנחם מענדל ובהב - ראש בית התורה
- 'תורה שלמה' ירושלים - עורך ראשי
- הרב שמואל גלובובסקי
- הרב אלימלך פריקס
- הרב יצחק שלמה קרביצקי
- הרב לייב שטרסברג

לתגובות והערות:

halacha144@gmail.com

עימוד ועיצוב:

y.w. graphicdesign

© כל הזכויות שמורות

ב"ה ר"ח ניסן ה'תשפ"ה

פתח דבר

בעמדנו בימים הסמוכים לחג הפסח, וכמידי חג ומועד, אנו מוציאים לאור את 'המדריך' ובו הלכות ומנהגי חב"ד לערב פסח שחל בשבת כקביעות שנה זו (ובעז"ה בקרוב יצא מדריך שלם לחג הפסח), וב"ה זכינו שהמדריך נתקבל בקרב אנ"ש בשנים האחרונות כמים קרים לנפש עיפה לאור הצמאון הגובר לקבל הלכות ברורות והכרעות מעשיות בכל השאלות המצויות בימי החגים.

המדריך מלוקט מדברי הפוסקים עד לאחרוני זמננו, והמוכא בכתבי רבותינו נשיאנו בעניינים אלו וע"פ הפסיקה המקובלת בין רבני חב"ד, ובהכנתו נעזרנו לא מעט בליקוטים שונים שנערכו עם השנים ובביאורי ההלכות שבהם ועל כל המלקטים תבוא ברכה. תודתנו נתונה לרבנים המגיהים שהואילו בטובם והשקיעו מזמנם להגיה וללבן שאלות רבות שעלו במשך עריכת המדריך.

מעלה נוספת במדריך שלפנינו, באשר הוא מבוסס במידה רבה על המענה שניתן ע"י הרבנים שליט"א לשאלות הרבות שהופנו למוקד ההלכה שע"י בית דין רבני חב"ד באה"ק, שמאז הקמתו בשנים האחרונות כבר הופנו אליו עשרות אלפי שאלות מקהל חסידי חב"ד מכל רחבי תבל, ובעזרת העיון במאגר השו"ת הרחב שנערם במערכת המוקד, יכולים היינו לתת במדריך זה את תשומת הלב לשאלות בהם נתקלים בפועל ושהיו זקוקים עוד לביור ולליבון.

וזאת למודעי אשר מדריך זה הינו תדפיס בלבד, ועל כן בקשתנו שטוחה בפני הקוראים שיח' אשר כל מי שיש בידו הערה/הרה/הוספה ישלחו אלינו למען נוכל לתקנם במהדורות הבאות, לתועלת הרבים.

מדריך זה כולל רק את ההלכות הנוגעות לקביעות שנה זו - ערב פסח שחל בשבת, ואין ללמוד הוראה מרוב הדינים והמנהגים בשנה זו להנהגה בשנים אחרות. כמו כן המדריך מיועד עבור בני ארץ ישראל החוגגים יום טוב אחד, ועל בני חוץ לארץ החוגגים גם יו"ט שני של גלויות לשים לב בקשר לזה.

מדריך זה יוצא ע"י 'ועידת רבני קהילות חב"ד' ומוקד הלכה' שהוקמו על ידי ובפיקוח בית הדין וזאת על מנת להרים את קרן התורה וההלכה בקרב אנ"ש לאור הצמא הגדול בציבור. 'ועידת רבני קהילות חב"ד' מאגדת בתוכה את כלל רבני קהילות בדין הלכתי משותף ובמיזמים תורנים שונים וכן פעולות לרווחת הכלל והפרט של אנ"ש בארצנו הקדושה. 'מוקד הלכה' מזה מספר שנים מעניק לציבור אנ"ש מענה הלכתי מכלל רבני קהילות חב"ד באה"ק במגוון דרכי התקשורת ובהשתתפותם ובפיקוחם של הרבנים חברי בית הדין שליט"א.

אנו תקווה שהלימוד במדריך אכן יסייע לכאו"א מאנ"ש ש' להתכונן כראוי לחגים בלימוד הלכותיהם ומנהגים ובעיקר - בקיומם בפועל, אשר המעשה הוא העיקר, ובזכות לימוד ההלכות שבתורה נזכה במהרה לקיים את כלל הלכות תורתנו הק' בשלימות - בגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

בברכת חג פסח כשר ושמח

'ועידת רבני קהילות חב"ד' 'מוקד הלכה'

שע"י בית דין רבני חב"ד באה"ק ת"ו

הדפסת המדריך לזכות

יהושע בן חיה רייזל וזוגתו חיה אלישבע בת שרה

חיה רייזל בת פסיה, יחיאל מיכאל בן דינה רבקה

שטערנא שרה בת דינה רבקה, שיינא בת דינה רבקה, חנה פעסיא בת חיה אלישבע

לברכה והצלחה בכל

ולמילוי משאלות ליבם לטובה בטוב הנראה והנגלה

תוכן עניינים

- 4. פרק א: שואלין ודורשין בהלכות הפסח.** לימוד הלכות החג / דיני ערב פסח שחל בשבת
- 4. פרק ב: שבת קודש, ז' ניסן.** עשיית מלאכה בערב שבת אחרי חצות / הכנת המאכלים לשבת / קידוש לבנה
- 5. פרק ג: יום המישי, י"ב ניסן.** תענית בכורות / בדיקת חמץ
- 6. פרק ד: ערב שבת, י"ג ניסן.** תפילת שחרית / אכילת מצה ומיני החרוסת והמרור / מכירת חמץ / ביעור חמץ / הגעלת כלים / אכילת חמץ לאחר הביעור / עשיית מלאכה בערב שבת אחרי חצות / הכנת המאכלים לשבת / ההכנות לליל הסדר / הדלקת נרות / ההכנות ליום-טוב מערב שבת / תפילת מנחה
- 11. פרק ה: שבת קודש, י"ד ניסן, שבת הגדול וערב חג הפסח.** סעודות השבת / תפילת שחרית / סעודת היום / לאחר הסעודה / הכנות לחג בשבת / תפילת מנחה
- 15. פרק ו: מוצאי שבת קודש, ליל יום-טוב הראשון דחג הפסח.** עשיית מלאכה / הדלקת נרות יום-טוב / תפילת ערבית / קידוש והבדלה / הגדה של פסח
- 18. תקציר הנחיות וסדר היום, תזכורות נחוצות.**
- 21. סדר בדיקת וביעור חמץ לשנה זו.**

זמנים הלכתיים

צפת	באר שבע	חיפה	תל אביב	ירושלים		
19:30	19:31	19:32	19:32	19:30	בדיקת חמץ (צאת הכוכבים)	יום ה', י"ב ניסן
11:34	11:37	11:36	11:37	11:35	סוף זמן שריפת ומכירת חמץ	יום ו', י"ג ניסן
12:39	12:42	12:41	12:42	12:40	חצות היום	
18:35	18:47	18:37	18:45	18:26	הדלקת נרות	
10:28	10:32	10:30	10:31	10:30	סוף זמן אכילת חמץ	יום שבת, י"ד ניסן
11:33	11:36	11:35	11:36	11:35	סוף זמן ביעור וביטול חמץ	
19:44	19:44	19:46	19:45	19:43	צאת השבת וכניסת החג	
19:45	19:45	19:46	19:46	19:44	מוצאי החג	יום א', ט"ו ניסן

א.

שואלין ודורשין בהלכות הפסח

לימוד הלכות החג

א. שלושים יום קודם החג דורשים בהלכות החג, ולכן מיום הפורים ואילך יש להתחיל לעסוק בלימוד הלכות הפסח¹.

ב. אין להסתמך על כך שכבר למד את ההלכות בשנה שעברה, ויש לחזור וללמוד את כל הלכות הפסח הנוגעות למעשה, החל מדיני בדיקת חמץ וביעור חמץ, מכירת חמץ וכיו"ב, וכן לימוד הדינים הקשורים עם ימי הפסח עצמם².

דיני ערב פסח שחל בשבת

ג. בשנה זו, בה ערב פסח חל בשבת, ישנן מספר הלכות והנהגות שונות משנים רגילות, ובהן: דרשת שבת הגדול מוקדמת (ראה להלן פ"ב ס"א).

תענית בכורות ליום חמישי, י"ב ניסן (ראה להלן פ"ג ס"א ואילך ואילך).

בדיקת חמץ מוקדמת ליום חמישי בערב, אור ל"ג ניסן (ראה להלן פ"ג ס"ט ואילך).

מכירת החמץ מתבצעת ונכנסת לתוקפה ביום שישי, י"ג ניסן (ראה להלן פ"ד ס"ד ואילך).

שריפת חמץ מוקדמת ליום שישי, י"ג ניסן (ראה להלן פ"ד ס"ט ואילך).

ביטול חמץ נעשה פעמיים - לאחר הבדיקה

(ראה להלן פ"ג ס"ב ואילך), ושוב לאחר סעודת שבת (ראה להלן פ"ה ס"כ ואילך).

סעודות שבת נערכות באופן מיוחד: לאחר שריפת החמץ, משאירים כמות חמץ מצומצמת לצורך הסעודות, תוך הקפדה שלא ייוותר חמץ בשבת לאחר זמן הביעור (ראה להלן פ"ה ס"א ואילך).

כמו כן, את צרכי וסימני הסדר יש להכין מערב שבת (ראה להלן פ"ד ס"ד ואילך), ומאידך יש להיזהר שלא להכין כלום משבת ליום-טוב (ראה להלן פ"ה ס"ד ואילך).

לאור השינויים הללו, יש להקדיש תשומת לב מיוחדת ללימוד ההלכות והמנהגים הייחודיים לשנה זו ולהיות בקיאים בפרטיהם³.

ד. לאור ריבוי ההלכות המיוחדות לקביעות שנה זו, על הרבנים והמלמדים להקדיש תשומת לב מיוחדת ללימודן עם בני קהילתם ותלמידיהם, כדי שידעו כיצד לנהוג בפועל. לשם כך, ראוי ונכון להכין תקציר דינים והנחיות הלכתיות באופן ברור ומסודר, שיהיה למראה עיניהם בשעת מעשה⁴.

ב.

שבת קודש, ז' ניסן

דרשת שבת הגדול

א. מאחר ששבת הגדול בקביעות זו חלה בערב פסח עצמו, ראוי שאת דרשת שבת הגדול, בה דורש הרב בהלכות החג, יקדימו לשבת שלפניה, ז' בניסן, ובפרט שבקביעות זו יש ריבוי הלכות שהציבור אינו בקי בהם⁵.

"אב הרחמים" ו"צדקתך"

ב. בשבת זו, כבכל השבתות שבתודש ניסן, אין אומרים "אב הרחמים" ו"צדקתך"⁶.

3. ראה שיחות כ"ק אדמו"ר: ש"פ פקודי תשל"ד (שיחות קודש תשל"ד ח"א ע' 432). אור ל"ג ניסן תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א ח"ב ע' 178 ואילך). ש"פ מצרוע תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 95 ואילך). ועוד.

4. ראה בשיחות שבהערה הקודמת.

5. שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"ב. שיחת כ"ק אדמו"ר י"א ניסן תשל"ד (שיחות קודש תשל"ד ח"ב ע' 3). וראה לעיל פ"א ס"ג.

6. שו"ע אדה"ז שם ס"ח.

1. ראה בהרחבה שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"א ואילך. והתחלת הלימוד היא ביום הפורים עצמו, כמשמעות לשון אדה"ז. וכן נהג כ"ק אדמו"ר לעורר בסיום ההתעודות של פורים - ראה שיחות: פורים תשכ"ו (תורת מנחם חמ"ו ע' 197). פורים תשמ"ב (תורת מנחם תשמ"ב ח"ב ע' 977). פורים וש"פ תוריע תשמ"מ (תורת מנחם תשמ"מ ח"ב ע' 1280 ו-1349. ושם מקשה כ"ק אדמו"ר, שלכאורה מצד הדינים של בדיקת וביעור חמץ היו צריכים להתחיל השלושים יום של לימוד ההלכות ב"ג אדר, שהוא שלושים יום קודם י"ג בניסן. ולהעיר משיחת פורים תשמ"ה (תורת מנחם תשמ"ה ח"ג ע' 1440)). פורים תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ב ע' 411). מוצאי שושן פורים תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ב ע' 464). ט"ז אדר תנש"א (תורת מנחם תנש"א ח"ב ע' 359).

2. שכן הלכות הפסח מרובים הם ביותר ואף שלמדם בשנה שעברה, יתכן שיגשג פרטים מסוימים ששכחם במשך הזמן - שיחות כ"ק אדמו"ר: ראש-חודש ניסן תשמ"ב (תורת מנחם תשמ"ב ח"ב ע' 1081). פורים תשמ"ו (תורת מנחם תשמ"ו ח"ב ע' 738). ש"פ צו תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ב ע' 516). ועוד.

חמישי, לכן אביו יתענה עבורו או ישתתף בסיום מסכת, ונכון שגם הקטן עצמו ישתתף בסיום מסכת¹³.

ד. המתענה בתענית זו, הנה מאחר שבמוצאי התענית עורכים בדיקת חמץ ואין לאכול סעודה לפני¹⁴, אם קשה לו להישאר בתענית ועליו לבדוק חדרים רבים - יכול לטעום מעט¹⁵ קודם הבדיקה או שיצווה לאחר לבדוק בשליחותו והוא יאכל¹⁶.

ה. מי שמאיזו סיבה אינו יכול להתענות ואין לו סיום מסכת או סעודת מצוה אחרת במקומו - בשנה זו ניתן להקל יותר¹⁷, ולכן ישאל רב מורה-הוראה כיצד לנהוג.

ו. נוהגים שהאב מתענה עבור בנו הבכור, ואם גם האב עצמו בכור - האם מתענה עבורו, באם הדבר אינו קשה לה ואינה מעוברת או מניקה וכיו"ב¹⁸, ויכולה להשתתף בסיום מסכת ולאכול מסעודת הסיום, כנ"ל. אולם בשנה זו, אם אינם יכולים להתענות ואינם יכולים להשתתף בסיום מסכת - ניתן להקל¹⁹.

ז. מי ששכח ולא התענה ולא שמע סיום מסכת ביום חמישי - אינו צריך להתענות ביום שישי²⁰, אולם יש מקום להחמיר ולעשות

"ויהי נועם" ו"ואתה קדוש"

ג. בשבת זו אומרים בתפילת ערבית למוצאי שבת "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש"⁷.

קידוש לבנה

ד. במוצאי שבת עורכים קידוש לבנה.

ג.

יום המישי, י"ב ניסן - תענית בכורות ובדיקת חמץ -

תענית בכורות

א. זמן תענית בכורות הוא בערב פסח, אך כיון שבשנה זו ערב פסח חל בשבת ואין מתענים בשבת, מקדימים את התענית ליום חמישי⁸.

ב. נוהגים להקל בתענית זו, שבמקום להתענות משתתפים בסעודת מצוה, כגון סעודת סיום מסכת, ברית מילה, פדיון הבן וכו"ב, ובזה נפטרים מהתענית⁹.

ולכתחילה המשתתפים בסיום ורוצים להיפטר מהתענית, צריכים להשתתף הן בסיום והן בסעודת המצוה שלאחריו¹⁰, אולם יש המקילים שדי בהשתתפות בסיום בלבד¹¹ או לאכול מהסעודה בלבד¹².

ג. בכור קטן שנעשה בר-מצוה בשנה זו ביום שישי, י"ג ניסן, או ביום שבת, י"ד בניסן, יש להסתפק אם הוא חייב להתענות ביום

7. כיון שכל ימות השבוע מותרים במלאכה, לרבות יום שישי, שאינו ערב פסח - ליקוטי מהרי"ה.

8. שו"ע אדה"ז סי' תע ס"ו.

וכן אין מקדימים את התענית ליום שישי, מפני שאין קובעים תענית ביום שישי מפני כבוד השבת (ראה משנ"ב סי' תיז סק"ד וסי' תרפו סק"ג), ולכן, מאחר שהתענית בלא"ה אינה בזמנה מקדימים ליום חמישי (משנ"ב סי' תע סק"ו), ולכן כשערב פסח חל ביום שישי, שהתענית היא בזמנה, אכן מתענים ביום שישי, כמבואר בשו"ע אדה"ז שם. וראה לוח הלכות ומנהגים לחודש ניסן תשפ"א מועד רבני ליובאוויטש בצרפת, פי"א הע' 2.

9. בהגות כ"ק אדמו"ר למדריך הלכתי ש"ל ע"י צעירי אגודת חב"ד בארה"ב משנת תשל"ד, כקביעות שנה זו, נדפס בהתקשרות גל' תקסב ע' 14 ואילך הדגיש "באם עושים" סיום מסכת כו'. אמנם בליקוטי שיחות ח"י ע' 67 כתב ש"פישט המנהג" להשתתף בסעודת מצוה של סיום מסכת ובה נפקת התענית.

10. כן משמע במשנ"ב סי' תע סק"ו. וראה שו"ת דברי אברהם סי' קלט. שו"ת דברי יהושע ח"ב סי' פא. ועוד.

11. שו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' מה. שו"ת אז נדברו ח"ב סי' נח. שו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' רי. ועוד.

12. שו"ת רשב"ץ חאו"ח סי' קסח. סידור פסח כהלכתו פי"ד הע' 14. פסקי תשובות סי' תע הע' 67. הלכה של פסח ש טו פ"ב סל"א ובהע' קג. ועוד.

13. ראה בהרחבה ליקוטי שיחות שם ע' 66 ואילך, דיש להסתפק האם כשהתענית מוקדמת ליום חמישי - זמנה עובר לגמרי ליום חמישי ואז חייב התענית מוטל על אביו (כבכל בכור קטן), או שיום חמישי הוא בגדר תשלומין ליום השבת, ואז חובת התענית והסיום ביום חמישי חלה על הקטן, כדי להשלים חובתו כגדול, ואין אביו יכול להתענות או להשתתף בסיום במקומו. ע"ש. ומכיון שלא הכריע כ"ק אדמו"ר בדבר, כתבנו ככפנים. וכ"כ גם הרב מאיר אשכנזי ש"י בקובץ הלכות פסח לשנת תשפ"א ע' 36.

14. כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' תלא ס"ה.

15. היינו בשיעור 'אכילת ערא' - מזונות עד כביצה ושאר אכילה ושתייה אף יותר מכביצה.

16. שו"ע אדה"ז סי' תע ס"ו.

17. כיון שאינה בזמנה - ראה שו"ת האלף לך שלמה סי' שפז. שו"ת אגרות משה ח"ד סי' סט, ועוד, מה גם שיש הפוסקים שאין מתענים כלל בשנה זו (כמובא בשו"ת תרומת הדשן ח"א סי' קכו, והוזכרה דעה זו בשו"ע סי' תע ס"ב כ"א בתרא. ואכ"מ).

18. שו"ע אדה"ז סי' תע ס"ד-ה. ולהעיר שהרמ"א כתב כן שם ס"ב בהמשך לדין תענית בכורות בקביעות זו.

19. כף החיים סי' תע סק"ג. ואף שמבסס זאת על הדעה שאין מתענים כלל בשנה זו, כנ"ל הע' 17, שלא הובאה בשו"ע אדה"ז שם סי' יז - הנה מלבד זאת ש"ל שאדה"ז קיצר ונקט רק המנהג לפועל, כדברי הרמ"א, הרי מצטרפת דעה זו לסברות להקל האמורות לעיל הע' 12.

20. נסתפקו בזה האחרונים, ובאוצר מנהגי חב"ד ניסן-סיון ע' צא כתב לפי המשמעות מליקוטי שיחות דלעיל הע' 9, שבקביעות כזו נעקר זמן חייב התענית ליום חמישי, שבזה הדין שהשוכח והאוכל בתענית ציבור קבועה לא צריך להתענות יום אחר (ראה רמ"א סי'

אם שכח ולא בדק גם ביום שישי ונזכר בשבת - אין לו לבדוק באמצעות אור הנר, אפילו לא ע"י נכרי³¹, אלא יבדוק בליל שבת את החדרים לאור החשמל [הדולק מערב שבת], ויברך על כך [ויכוון על המשך הבדיקה דלהלן], ביום שבת יבדוק את המרפסת והחצר וכל מה שכנגד חלון פתוח³² ושאר המקומות שצריכים בדיקה לאור הנר דוקא - יבדוק במוצאי-השבת, ליל יום-טוב, לאור הנר³³. במקרה זה את נוסח הביטול שאחר הבדיקה ושאר הביעור וה"יהי רצון" יאמר ביום השבת קודם זמן הביעור.

ד.

ערב שבת, י"ג ניסן

תפילת שחרית

- א. אומרים "מוזמר לתודה" בשחרית, כרגיל³⁴.
 ב. לאחר התפילה אומרים פרשת "זאת הנוכת המזבח" עד "כן עשה את המנורה", ואין אומרים "יהי רצון".

אכילת מצה ומיני החרוסת והמרור

- ג. בשנה זו, יש הנוהגים להחמיר כבר מערב שבת שלא לאכול מצה³⁵ ומכל המינים הנכנסים בחרוסת ובמרור³⁶. והנוהגים כן עליהם לשים לב לכך בהכנת הסלטים, שלא לערב בהם חסה, וכן באכילת חריין עם הדג בסעודת שבת.

מכירת חמץ

- ד. מכירת החמץ - ע"י הרב לנכרי - מתבצעת בקביעות זו בערב שבת, והמנהג לבצע אותה בזמן הרגיל - עד סוף שעה חמישית³⁷, כבכל

סיום מסכת ביום שישי²¹. ומכל מקום, גם אם אינו מוצא סעודת סיום מסכת - אינו צריך להתענות.

- ח. יש שכתבו שבקביעות זו יש לעשות סיום מסכת גם ביום שישי, אבל מדברי הרבי משמע שאין צורך בכך²².

בדיקת חמץ

- ט. כיון שליל י"ד בניסן חל בליל שבת ואי אפשר לבדוק אז את החמץ, מקדימים את הבדיקה ללילה שלפניו, ליל י"ג בניסן²³.
 י. קודם הבדיקה מברכים "על ביעור חמץ", כבכל שנה²⁴, הגם שבדיקה זו נעשית שלא בזמנה²⁵.

- יא. אף שבדיקה זו אינה בזמנה הרגיל, נוהגים בה כל דיני בדיקת חמץ שבכל השנים, ולכן יש להקפיד לסיים את נקיון הבית קודם הבדיקה²⁶, וכן להקפיד שלא לאכול וללמוד ולא לעשות מלאכה וכיו"ב חצי שעה קודם זמן הבדיקה²⁷, כבכל שנה, ולערוך את הבדיקה בתחילת הלילה, מיד לאחר תפילת ערבית.

- יב. לאחר הבדיקה יש לומר את נוסח "כל חמירא" וכו' - שבו מבטל את כל החמץ שלא מצא בבדיקה²⁸, וחשוב לומר אותו באופן שמבין את תוכנו, וכן להצניע את כל החמץ שרוצה לאכול ממנו בימים הבאים עד לסוף זמן אכילת חמץ ביום השבת²⁹.

- יג. מי שלא בדק את החמץ בליל שישי - יבדוק ביום שישי לאור הנר ובברכה, ובמקומות שהם כנגד חלון פתוח לאור השמש אין צריך נר³⁰.

תקסח ס"א ומשנ"ב שם סק"ח). וראה קובץ הערות וביאורים ג'ל רעח ע' ו. ג'ל רעט ע' ה. ג'ל רפא ע' ד.

21. לוח יומי הלכה למעשה, פסח תשפ"א, ע' יח, לפי שבלקוטי שיחות שם לא הוכרע הדבר למעשה.

22. אוצר מנהגי חב"ד שם לפי ליקוטי שיחות שם, שנוטה להדעה בזמן התענית בשנה זו עובר לגמרי ליום חמישי. וראה לעיל הע' 20.

23. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"א.

24. שם.

25. ראה שו"ע אדה"ז סי' תלא ס"ו ובק"א שם סק"ב.

26. ראה שו"ע אדה"ז סי' תלג סל"ח.

27. שו"ע אדה"ז סי' תלא ס"ה. וראה גם סי' תע ס"ז.

28. ראה שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ו.

29. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"א.

30. פסקי תשובות סי' תמד אות א. הלכה של פסח שם פ"ז ס"ו.

31. שו"ע אדה"ז סי' תלה ס"ג במוסגר. סי' תמד שם. פסקי תשובות סי' תמד הע' 3 בדעתו.

32. לפי שערים המצוינים בהלכה סי' קט וסק"א. פסקי תשובות שם אות א והע' 4.

33. לפי שו"ע אדה"ז סי' תלה ס"ב.

34. שכן אין זה ערב פסח.

35. ואין חוששים בזה שמא יטעה בשאר שנים - ראה נטעי גבריאל, הל' ערב פסח שחל בשבת, פ"ו ס"א. וש"נ.

36. אכן מנהגנו שלא לאכול מצה כבר החל משלושים יום קודם החג, אך נפק"מ לתינוקות וכיו"ב אם יש מקום להחמיר עמם כבר מערב שבת.

37. לוח כולל חב"ד.

38. כדי שלא יבארו להיכשל בזה בשאר שנים, ועל דרך ששורפים את

שלם, יש לסגור אותו מראש ולהוציא ממנו כל דבר שעשוי להיות בו צורך במהלך הפסח. מרגע המכירה אין להיכנס אליו כלל עד לאחר הפסח, אלא במקרה צורך דחוף ובאופן עראי בלבד.⁴¹

וראה להלן פ"ה ס"א לענין אכילה בחדר זה בשבת.

ז. נכון שלא לקנות חמץ בערב שבת לאחר השעה שבה הרב מוכר את החמץ (בסוף שעה חמישית או בחצות, כנ"ל ס"ג).

אם בכל זאת קנה, עליו לשים לב שחמץ זה אינו נכלל במכירה. ולכן, אף שמוותר להשתמש בו עד זמן הביעור בבוקר יום השבת, אם נותר חמץ בזמן הביעור בשבת - אין להכניס חמץ זה למקום המכור לגוי, אלא יש לנהוג באחד האופנים המפורטים להלן (ס"ח). אם הכניסו בטעות - יש לשאול רב מורה-הוראה.⁴²

ח. באם לא מכר את החמץ לפני שבת⁴³ - יש לתת בשבת קודם זמן הביעור את כל החמץ שנשאר לו במתנה לגוי,⁴⁴ או להוציאו לרחוב (במקום שיש עירוב) למקום הפקר, כגון לפח אשפה ציבורי או מגרש ריק וכיו"ב,⁴⁵ או לפוגמו ולפוסלו מאכילת כלב - ע"י שישפוך עליו חומר פוגם, כאקונומיקה וכיו"ב.⁴⁶

שנה³⁸, אם כי ניתן לכתחילה לעשות זאת עד חצות היום³⁹. ולכן יש להשתדל להגיע אל הרב ולחתום על הרשאה למכירת חמץ עד לזמן זה.

מי שלא הספיק למכור את החמץ לרב לפני חצות היום - עליו להיוועץ ברב מורה-הוראה מה ניתן לעשות.

ה. לפני זמן הביעור בערב שבת, שהוא זמן מכירת החמץ, יש לוודא שכל החמץ הנמכר הוכנס למקומות שנמכרו לגוי, ושהם נעולים ומסומנים. את החמץ שנותר לצורך סעודות שבת יש להצניע במקום נפרד.⁴⁰

ו. אם במסגרת מכירת החמץ נמכר לגוי חדר

החמץ בשעה הרגילה בכל שנה [ראה להלן הע' 39], כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים, כמבואר בטושו"ע סי' תמד ס"ב ובשו"ע אדה"ז שם ס"ה - שו"ת שאל ומשיב מהדרה ו סי' נה. שו"ת מהר"ם שיק אור"ח סי' קכ. שו"ת לבושי מרדכי מהדו"ק סי' עה. שו"ת מנחת אלעזר ח"ג סי' כו. ועוד. וראה עוד בהצויין בנטעי גבריאל, הל' ערב פסח שחל בשבת, פ"ה הע' א.

אכן, יש חולקים, ולדעתם ניתן למכור את החמץ גם לאחר מכן, שהרי ממילא ממשכינים לאכול חמץ ולהתעסק בו עד סוף זמן אכילתו - ראה שו"ת אמרי יושר ח"א סי' קמו. שו"ת מנחת אלעזר שם. וראה גם מהרש"ם סי' תמד ס"ב ושערים המצוינים בהלכה סי' קטו ס"ב, שכתבו שאין ללמוד מביעור חמץ, שחששו חכמים לטעות בשאר שנים, משום שהוא מסור לכל אדם, משא"כ במכירת חמץ, רבנים ורזיון הם וכיון שהמכירה מתבצעת ע"י רבנים מורי הוראה אין לחשוש שיטעו כין שנה זו לשנים אחרות. וע"ע בהצויין בנטעי גבריאל שם סוה"ע א והע' ו. אבל אה מה שכתב בזה בשו"ת מנחת אשר ח"ג סי' לה. ומ"מ המנהג כפפנים.

38. ראה טושו"ע סי' תמג ס"א. שו"ע אדה"ז שם ס"א-ג.

39. שכן אף לגבי ביעור חמץ, שלא משנים מכל שנה, ההלכה היא (טושו"ע ושו"ע אדה"ז שם) שיש לבערו "קודם חצות היום" ולא החמירו כככל שנה, לבערו בסוף שעה חמישית או תחילת שעה שישיה, אלא אפשר לבערו עד חצות, כסתמת לשון הש"ע - ראה מהרש"ם על אתר, וכיון שהוא רק גזירה אטו שאר שנים אין לגזור גם בזה, דהוי גזירה לגזירה [והיינו מדינא, אך למעשה לא נהגו כן, כדלהלן סי"ח ובהע' 48]. וכ"ש בעניינינו. וראה עוד נטעי גבריאל שם הע' ב.

ולהעיר מהגהות כ"ק אדמו"ר שנדפסו בהתקשרות גל' תקס"ב ע' 13 ואילך על מדרין מעשי הערב שם שחל בשבת, שבמקור נכתב: "מכירת חמץ - צריכה להיעשות לפני זמן שריפת חמץ ביום שישי בבוקר 11:45", והעיר כ"ק אדמו"ר שהוא "פלוגת אחרונים" [כנ"ל], והורה "באם לא יוכלו לברר - לכתוב שישאלו רב מומחה". ובהמשכה של אותה פסקה נאמר: "במקרה חירום, כאשר לא התאפשר לך מסיבה כלשהי למכור את החמץ לפני זמן שריפת חמץ, עדיין ניתן למכור את החמץ עד יום שישי בשעה 12:30". כ"ק אדמו"ר הקיף את ארבעת המילים האחרונות וציין: "?!". ובעקבות זאת הוחלפו המילים "עד יום שישי בשעה 12:30" במילים: "יש ליצור קשר עם רב מוסמך".

40. יציין, כי אמנם יש דיונים בפוסקים מתי היא חלות המכירה בפועל בקביעות זו, אולם בפועל שטרי מכירת החמץ של הרבנים מדורי דורות, וטכז בין השטרות של רבני חב"ד, אין בהם שינוי משאר השנים, כלומר, שהמכירה חלה כככל שנה, בזמן המכירה בפועל - דהיינו ביום שישי בזמן הביעור, ומשכך לא ניתן עוד להכניס דברים למכירה לאחר מכן, ומה שמשייריים מזון ב' סעודות בפשטות אינו נכלל בהמכירה, אלא אם לא מכמנים זאת בעל פה לפחות עם הגוי בשעת המכירה (ראה בהרחבה פסקי תשובות סי' תמד אות יז. ו'ג).

41. נטעי גבריאל, הל' פסח, פמ"ג ס"ו.

וראה ערוך השולחן סי' תמח סק"ג. שו"ת שיבת ציון סי' י, שכבר מוסכם עם הגוי מראש בשטר המכירה שיהיה אפשר להיכנס לחדר בשעת הצורך בדרך עראי.

וודאי שאין לישון בחדר שנמכר לגוי - ראה פסקי תשובות סי' תמח הע' 62.

42. שכן אינו נכלל במכירה, כנ"ל הע' 40, וראה גם לוח יומי הלכה למעשה שם סוה"ע 62, וש"נ. ואכמח"ל.

43. יציין, כי ישנם רבנים המוכרים מלכתחילה את כל החמץ של בני קהילתם גם אלו ששכחו למכור בשנה זו, מדין זכין לאדם שלא בפניו (ראה פסקי תשובות סי' תמח אות כח), ולכן במקרה כזה ששכח למכור, יכול לפנות לרב במהלך השבת ולברר אצלו האם גם הוא נהג כך (ראה שם סי' תמד הע' 128).

44. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ו ואילך. סי' תמד סט"ז. וראה בסי' תמח שם, שיתנוג במתנה גמורה לגוי המכיר ומידוע שהוא יודע בו שיחזיר לו את החמץ לאחר הפסח ויקנה לו את החמץ בהגבהה או במשיכה, ואם החמץ מרובה יתן לכרי את מפתח החדר שנמצא שם החמץ. אופן הנתינה לגוי במקום שאין עירוב - ראה בהרחבה בסי' תמד שם.

45. ראה מהרש"ם סי' תמד שם. וראה עוד בהמובא בהלכה של פסח שער ט פ"ז ס"ס-סא ובהערות שם. וש"נ.

46. ואין בחומרי הניקוי הללו דין מוקצה, כיון שראויים הם לשימוש היתר בשבת - ראה קצות השולחן סי' קכו כדי השולחן סקי"ג. וראה פסקי תשובות סי' שח אות ז, ושם הביא גם דעת המחמירים בזה. וראה גם לוח יומי הלכה למעשה שם ע' מא.

ביעור חמץ

אין להם לאכול חמץ מוצק רותח או חריף במשך עשרים וארבע שעות לפני סוף זמן אכילת חמץ ביום השבת (וכן יחוצץ שיניו וינקם היטב לפני סוף זמן הביעור בשבת, כדלהלן פ"ה סט"ו). את השיניים התותבות יש להכשיר בעירו רותחים מכלי שני עכ"פ, ואם בטוחים שלא יתקלקלו בכך - יש לערות עליהם מכלי ראשון⁵².

טו. כמו כן, נשים שעדיין לא הכשירו את טבעות הידיים ושאר תכשיטים וכיו"ב שנגעו בחמץ חם, או באדים (זיעה) של חמץ, ובכוונתן להשתמש בתכשיטים אלו בפסח, עליהן להכשירן בעירו מים רותחים.

טז. פעולות אלו יש לעשות לכתחילה קודם זמן שריפת חמץ, ובדיעבד אפשר לעשות זאת עד לכניסת השבת, ובמקרה שלא הספיק לעשות זאת - יש לעשות זאת בשבת עצמה, מלבד דברים הצריכים הכשרה, שאין לעשותם בשבת עצמה ויש להקפיד לעשותם ככל המאוחר עד לכניסת השבת, ואם לא הספיק - ישאל רב מורה-הוראה כיצד לנהוג.

הגעלות כלים

יז. הצריך להגעיל כלים ולהכשירם לפסח יכול לעשות כן בשנה זו עד כניסת השבת⁵³, ומוטב לכתחילה לעשות כן קודם זמן ביעור חמץ שבערב שבת⁵⁴.

אכילת חמץ לאחר הביעור

יח. הגם שביעור החמץ נערך למעשה קודם חצות היום של ערב שבת, מעיקר הדין ניתן להמשיך ולאכול חמץ עד סוף זמן אכילת חמץ שלמחרת⁵⁵, אך מאחר שהבית כבר

ט. זמן שריפת חמץ < בשנה זו, שורפים את החמץ ביום שיש קודם חצות היום, מלבד החמץ שמשירים (לאכילה בערב שבת ול) סעודות השבת⁴⁷. ונכון להקדים ולעשות כן בסוף שעה חמישית, כבכל שנה⁴⁸. וכך המנהג הרווח.

י. באם לא עשה כן - יכול לשרוף את החמץ עד כניסת השבת⁴⁹.

יא. "כל חמירא" ו"יהי רצון" < שלא כבכל שנה, לאחר שריפת חמץ אין מבטלים שוב את החמץ ולכן אין אומרים "כל חמירא", אלא בזמן ביעור החמץ ביום השבת⁵⁰ (מומלץ לקבוע סימן שיזכיר לעשות זאת).

אך את נוסח "יהי רצון" וכו' המופיע בסידור לאחר שריפת חמץ, אומרים כרגיל לאחר שריפת החמץ, ביום שיש⁵¹.

יב. פעולות נוספות < אם נותר חמץ בפחי האשפה שבשטחו הפרטי או בפחי האשפה המשותפים של הבניין או החצר, יש להוציא את תכולתם לרחוב - למקום הפקר, כנ"ל ס"ח. לחלופין, ניתן לשפוך עליהם חומר פוגם, כאקונומיקה וכיו"ב, כדי לפוסלם מאכילת כלב ולבטלם.

יג. כמו"כ יש להקפיד לנקות את הכיסים והמכפלות שבבגדי החול שאכל עמם חמץ עד עתה ומתכוון לאחסנם בארון עד לאחר החג.

יד. מי שיש להם כתרים או סתימות או שיניים תותבות וכיו"ב שקבועים בפה, כבכל שנה -

47. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ב וס"ה.

48. על אף המבואר לעיל הע' 39, מ"מ זיל בתר טעמא - שלא לשנות משאר השנים. וכ"כ להחמיר כמה אחרונים - ראה מאמר מרדכי סי' תמד סק"ג. דרושי הצ"ח דרוש לח אות כ. פסקי תשובות סי' תמד אות ח ובהע' 71. וכ"כ בשו"ת רבני אירופה, שבת תש"ע, סי' מה. שו"ת אגרות מרדכי סי' ט. ושם, שיש מקום להעמיס כן אף בלשון אדה"ז. ואכ"מ. וראה גם הגהות ז"ק אדמו"ר למדריך צאנז"ח בארה"ב משנת תשל"ד. וכ"ה בלוח כולל חב"ד.

להעיר, שהנהגת ז"ק אדמו"ר בזה לא היתה קבועה; היו שנים שהיה יורד לביעור חמץ לאחר שעה חמישית, אם כי זמן רב קודם חצות, והיו שנים שירד בסמוך לסוף זמן הביעור, כבכל שנה - ראה קונטרס 'מנהג ומקור' - זמן שריפת חמץ בערב פסח שחל בשבת.

49. לפי שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ב וס"ה.

50. שו"ע אדה"ז שם ס"ו. וראה להלן פ"ה ס"כ.

51. שו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' ריא. נטעי גבריאל, הל' ערב פסח שחל בשבת, פ"ט ס"ד ובהערות שם. וכן משמע בסידור אדה"ז, שאמירת נוסח זה שייכת לשריפת החמץ. וכן נהג ז"ק אדמו"ר - ראה לוח יומי הלכה למעשה שם ע' כו ובהע' 66.

52. ראה בהמובא בפסקי תשובות סי' תנא אות כד ובהע' 140.

53. שהרי עוד לא הגיע זמן איסור חמץ - ראה ערב פסח שחל בשבת (להר"צ כהן ע"ה) פ"ז ס"ה.

54. כדי שלא יטעה בשאר שנים - ראה המובא בפסקי תשובות סי' תמד אות ט.

55. שאף שכתב בשו"ע אדה"ז שם ס"ב: "וביום ערב שבת צריך לבער כל החמץ שברשותו ולא ישייר ממנו רק מזון ב' סעודות לשבת" - אין לדייק מכך שלא יכול לשייר יותר מזה, שכן בס"ב מיירי שמבער סמוך לכניסת השבת, עוד קודם מה שכתב בס"ה שלמעשה מבער קודם חצות היום, וממילא ממשיך ואוכל חמץ עד שעה חמישית בערב פסח ולא רק ב' סעודות דשבת. וכ"כ במאמר מרדכי סי' תמד סק"ג. שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רה. ערוך השלחן סי' תמד סק"ד. שו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' נט. שו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' ריא אות ה. ועוד. אם כי בשו"ת מנחת אלעזר שם מביא שיש הנהגים להחמיר שלא לשייר רק מזון ב' סעודות שבת ותו לא. וע"ע בהמצוין בנטעי

חמץ כרגיל בשבת זו, מקפידים לאכול רק מאכלים שאינם חמים⁶¹. אמנם למעשה, מומלץ לבשל לשבת זו תבשילים הכשרים לפסח בכלי הפסח או אפילו חמץ - בסירים חד-פעמיים⁶².

עם זאת, בכלי הפסח אין לבשל קטניות, אך יש מקלים לבשל בהם תבשילים עם תבלינים הכשרים לפסח וכן עם ירקות בקליפתם. כמו כן, ניתן לבשל קטניות ושרויה (כגון מצה מבושלת או מאכלים עם קמח מצה) בכלי החמץ, אך יש להקפיד שלא יתערבבו עם שאר כלי ותבשילי הפסח⁶³.

כג. מומלץ לאכול את מאכלי החמץ בשבת זו בכלים חד-פעמיים שלאחר השימוש ניתן להשליכם לאשפה (ברשות הרבים או בביתו ולשפוך עליהם חומר פוגם, כנ"ל ס"ח), ואם משתמש (גם) בכלים רגילים, אזי לאחר השימוש - קודם סוף זמן ביעור חמץ - ינקה אותם מפירורי חמץ שדבקו בהם וכיו"ב ויניחם בין שאר כלי החמץ המכורים לגוי⁶⁴.

ההכנות לליל הסדר

כד. בהכנות לליל הסדר, יש לשים לב למספר דברים: (א) אסור להכין משבת ליום-טוב, (ב) יש דברים שאסור להכיןם ביום-טוב עצמו בדרך הרגילה, (ג) כמו כן חשוב להתחיל את הסדר סמוך לצאת השבת וכניסת החג ולא להתעכב.

לכן, לכתחילה יש להכין את כל צורכי הסדר בערב שבת, וכך יהיה הכל מוכן מיד במוצאי-שבת לעריכת הסדר ללא שיהוי⁶⁵.

ונפרט בזה את דרך ההכנה לכתחילה בערב שבת, ואופן ההכנה בדיעבד למי ששכח ולא עשה זאת לפני שבת:

כה. **הפרישת חלה מהמצות** < מצות שלא הפרישו מהם חלה כדון, יש לזכור להפריש מהם

נקי לפסח, מוטב למעט באכילת החמץ וכן להיזהר באכילתו, שלא יפלו פירורים וכיו"ב⁶⁶.

אך כמובן שמותר להשתמש ביום שישי ושבת עד זמן ביעור חמץ בכל המוצרים הכשרים לפסח גם דברים שבפסח מקפידים לא לאוכלם בגלל הידור.

עשיית מלאכה בערב שבת אחרי הצות

יט. אין מניעה לעשות מלאכה בערב שבת זה אחר הצות עד זמן מנחה קטנה⁶⁷, וכן להסתפר ולקצוץ ציפורניים כל היום, ולא נהגו להחמיר בזה⁶⁸.

הכנת המאכלים לשבת

כ. מאחר שבשבת קיימת חובת אכילת סעודות של לחם, ומאידך לא ניתן לאכול מצה בערב פסח, ויש לסיים את אכילת הלחם ושאר מאכלי החמץ עד סוף זמן אכילת חמץ, ולאחר מכן לבערו כדי שלא יישאר חמץ ברשותו. לכן נזהרים מבעוד מועד בהכנת המאכלים לשבת זו, כפי שיפורט להלן.

כא. טוב ונכון לשייר לצורך סעודות שבת וללחם משנה לחם שאינו מתפורר, כגון פיתות וכיו"ב, עבור כל בני הבית, אך בכמות מצומצמת ככל הניתן (יצוין, כי חיוב אכילת סעודת שבת הוא לכתחילה כביצה ועוד⁶⁹, היינו למעלה מ-56 סמ"ק לכל סועד ולכל אחת משתי הסעודות).

כב. אין מבשלים לשבת זו תבשילי חמץ שעלולים להידבק בסירים⁶⁰, ולכן גם האוכלים מאכלי

גבריא של פ"ז ע"ז (הרוצה לדייק כן אף מדברי אדה"ז). הלכה של פסח שער ט פ"ז ס"ד.

ולהעיר, שבמדריך יציא לאור בשנת תשל"ד מטעם צעירי אגודת חב"ד בארה"ב נכתב שיש לאכול בשבת רק מוצרים כשרים לפסח, מלבד החלות. וכ"ק אדמו"ר העיר "קונגעלז". משמע שלא רק החלות יכולות להיות של חמץ אלא גם שאר מאכלי השבת הנהוגים, אם כי יש לצמצם באכילת חמץ בשבת זו [אכן העורכים תיקנו בהתאם להערה זו שיש לאכול קוגל כשר לפסח].

56. שו"ע אדה"ז שם ס"א.

57. ועכ"פ עד מנחה גדולה, לשיטת המחמירים בזה בכל ערב שבת - ראה שו"ע אדה"ז סי' רנא ס"א-ב.

58. ראה ביה"ל סי' תסח ד"ה מחצות שהסתפק בזה אם יש מקום להחמיר כדי שלא יטעו בשאר שנים, אמנם מסתימת הפוסקים נראה שלא החמירו בזה, וגם בדרשות מהר"ל שהביא בשו"ע"ת להחמיר בזה כתב שלא ראה שנהגו להחמיר בזה. וראה גם ערב פסח שחל בשבת פ"ב סכ"ד. פסקי תשובות סי' תמד אות ט.

59. ראה שו"ע אדה"ז סי' רעד ס"ו. סי' רצא ס"א. ועוד.

60. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ח.

61. ראה משנה ברורה סי' תמד סק"ד: "מאכלים קרים", ובפשטות יש להקל כל עוד אין היד סולדת בו.

62. ראה מג"א סי' תמד סק"ד. משנ"ב שם סק"ד.

63. ראה לוח יומי הלכה למעשה שם הע' 58. וראה גם נטעי גבריא, הל' ערב פסח שחל בשבת, פ"א סוה"ע יט.

64. נטעי גבריא שם סי' ד וראה גם שם ס"א.

65. שו"ת מהר"י וייל סי' קצג. פ"ח ס"ס תמד. מקו"ח סי' תמד סק"ז. ועוד.

השבת, ואם שכח לצלותו - יקח בשר מבושל (ואם אין לו - יקח תבשיל אחר), אבל לא בשר ח'74. ויש אומרים שיצלנו ביום טוב, ויאכלנו למחרת ביום (דלא כמנהגנו בדרך כלל שלא לאכול מהזרוע)75.

לב. **בישול הביצה** > גם בשנה זו נוהגים לקחת ביצה זכר לקרבן חגיגה, אף שבזמן שבת-המקדש היה קיים לא הקריבו קרבן חגיגה בשבת, מכל מקום עושים כן לזכר בעלמא76.

לג. **את הביצה יש לבשל בערב שבת ולהשאירה בקליפתה**, ואם לא בישלה - יכול לבשלה בליל יום-טוב, שהרי אוכל אותה בסעודה77.

לד. **הכנת החרוסת** > את החרוסת יש להכין קודם השבת, ולשומרה במקרה, שלא יפוג טעמה78.

לה. **באם לא הכין את החרוסת לפני שבת - מותר להכינה בליל יום-טוב**, בשינוי קצת (שישנה בסדר הכנתה וכדו', למשל, אם רגילים להוסף תחילה את התפוחים או את האגוזים, יש לשנות את הסדר), ויכין רק את הכמות הנדרשת לליל הסדר בלבד79.

לו. **הכנת מי מלח** > יש להכין את מי המלח לפני השבת80. **באם לא הכינם לפני שבת - יכול להכינם ביום-טוב בסמוך לסדר**81.

חלה קודם השבת, שכן אסור להפריש חלה בשבת86 וביום-טוב86.

כו. **הכנת המרוק** > יש לשרות את עלי החסה למרוק, לשוטפם היטב ולבודקם מתולעים מערב שבת, ולהניחם במקרה עד למחרת87.

כז. **עם זאת, אין להשרות את העלים במים מערב שבת עד לתחילת הסדר**, שכן אם ישרום מעבר לעשרים וארבע שעות, הרי זה כבוש כמבושל ואין יוצאים בו ידי חובת מרוק89.

כח. **באם לא הספיק לבודקם קודם השבת - יבדקם סמוך לסדר [לאחר צאת השבת]**90 באופן המותר - בהתבוננות באור ותחת זרם מים בלבד, ובחסה שבגידול מיוחד - מותר אף להשרות במי סבון וכיו"ב91.

כט. **את החרייני אסור לגרד בשבת ויום-טוב**, ולכן יש לעשות זאת בערב שבת ולכסותו היטב ולשומרו במקרה, כדי שלא תפוג חריפותו עד ליל הסדר92.

ל. **אם לא הספיק לגרד את החרוסת לפני השבת, לא ניתן לפוררה במגרדת אף לא בשינוי, אלא יש לחתוך את החרוסת לחתיכות קטנות בעזרת סכין**93.

לא. **צליית הזרוע** > יש לצלות את הזרוע קודם

74. כה"ח סי' תעג סק"ג.

וראה שו"ע אדה"ז סי' תעג סכ"א, שאם לא צאלו - יכול לצלותו ביום-טוב אם יאכל ממנו למחר. אבל למנהגנו, שאין אוכלים את הזרוע למחר (אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ב ע' קל) - א"א לצלותו ביום-טוב, ולכן כתבנו שיקח בשר אחר המבושל (ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ב, ש"יכול לעשותו בין צלויין בן מבושלין מעיקר הדין", אלא ש"נהגו שהבשר יהיה צל"י).

75. ראה לוח יומי הלכה למעשה שם ע' נב ובהערות שם. ואכמ"ל. ובספר כירורי מנהגים - מועדים ע' 51 כתב שיתכן ועיקר המניעה למנהגנו היא מאכילת הזרוע שמניחים על הקערה, אך מאחר שמניחים אותה לאחר שמסירים ממנו את רוב הבשר שעליו, בשר זה אפשר לאוכלו למחר, וכיון שכן אפשר גם לצלותו.

76. "דכיון שאין מביאים אלא לזכר בעלמא - אין לחוש אם לא היתה חגיגה נאלצת בלילה זה, ואדרבה - המדקדק בזה נראה שעושה אותן כמין קדשים ממש" > שו"ע אדה"ז סי' תעג סכ"ג.

77. כך מסתבר, וכ"כ כמה אחרונים בפשטות. וראה גם שבת כהלכה פ"ב ביאורים סוף אות כג.

78. ח"י סי' תעג סק"ה. פמ"ג שם משב"ז סק"ב.

79. לפי שו"ע אדה"ז סי' תקד ס"ב, ובח"י שם כתב להחזיר מצד שהיא מצוה, וראה נטעי גביראל, הל' פסח ח"ב, פנ"ו הע' י שתמה עליו, שגם אם מצוה היא צ"ל בשינוי, ובשינוי הרי מותר בכל אופן.

80. שמלבד איסור ההכנה משבת ליום-טוב, הרי שבהכנת שבת בריכוזיות גבוהה כזו של מלח אסורה משום מלאכת מעבד, שכך היו מעבדים לצורך כבישה בשביל שיתקיים - ראה שו"ע אדה"ז סי' שכא.

81. קיצושו"ע סי' קיח ס"ד.

ואף שבשו"ע אדה"ז סי' תעג ס"ט גבי פסח שחלה בשבת, כתב שצריך להכין כמות מועטת של מי מלח לצורך טיבול הכרפס בלבד. אכן, יש להעיר שהפוסקים כתבו הגבלות אלו בשבת דוקא, משמע שאם

66. שו"ע אדה"ז סי' רס ס"ה.

67. שו"ע אדה"ז סי' תקו ס"ו. סי' תכד ס"א.

68. שבשבת עצמה אין לעשות כן, הן מצד איסור בורר ונטילת נשמה וכו' (ראה בהרחבה שמירת שבת כהלכתה (מהדורה חדשה) פ"ג ס"מ ובהערות שם. שבת כהלכה פ"ב סל"ו ובהערות שם), והן מצד הכנה משבת לחול.

69. לפי שו"ע אדה"ז סי' תעג סכ"ט.

ואם כבר עשה זאת - יוצאים קודם שיעברו עשרים וארבע שעות, אך אסור לו להחזירם לאחר מכן, שאף שלא נחשב לכבוש, כיון שלא היה כבוש עשרים וארבע שעות רצופות, כמבואר בשו"ע אדה"ז שם, מכל מקום אין לעשות כן בשבת לצורך יום-טוב (לפי פמ"ג סי' תמד משב"ז סק"ב. סי' תעג א"א סק"ו. ועוד). וראה לוח יומי הלכה למעשה שם ע' לא שולחתי להיעשה זאת ע"י גוי.

עם זאת, ההשייה במקרה אין בה משום כבוש, כיון שהוא ללא מים - ראה שו"ע אגרות משה ח"א סי' קפה. שו"ת שבט הלוי ח"א סי' קעו. 70. ראה שמירת שבת כהלכתה ושבת כהלכה שם.

71. שכן החששות האמורים בהערה הקודמת הם בחסה בגידול רגיל, כאשר ברור שיש חרקים חיים, שאז יש חשש נטילת נשמה, אבל בחרק מת אין איסור אלא של מוקצה ושטיפה איננה הסרת מוקצה בידיים והדבר מותר. ולכן, בחסה בגידול מיוחד, המוחזקת בניקיון וגודלה בתנאים מהודרים, כאן יש ספק האם יש כלל חרק, ואם יש לא ברור האם הוא חי או מת.

72. ראה קיצושו"ע סי' קיח ס"ג. שו"ת סי' תעג סק"א. משב"ב שם סק"ו (לענין פסח שחלה בשבת).

73. לפי שו"ע אדה"ז סי' תקד ס"ד-ה, ודלא כהפוסקים המתירים לפרור בשינוי ככה"ג.

הדלקת נרות

לז. יש להניח את הנרות במקום שייראו בשעת הסעודה, והמקפידים להניחם על שולחן הסעודה עצמו, יש להיזהר בשבת זו להניח על השולחן קודם כניסת השבת גם דבר החשוב מהנרות, כגון חלה או ספר קודש וכיו"ב, זאת בכדי שיוכל למחרת להזיז את השולחן לצורך נקיון סביבתו מהחמץ⁸².

לח. כן מוטב שהנרות לא יהיו מונחים על מפת השולחן עצמה, אלא על מפה נפרדת וכיו"ב, כדי שיוכלו להסיר את המפה שאכלו עליה את מאכלי החמץ ללא חשש⁸³.

הכנות ליום-טוב מערב שבת

לט. יש לסדר מערב שבת את שעון השבת לימי השבת והחג בהתאם למצטרך. ואם בכל זאת רוצים לעשות בו שינויים במהלך השבת והחג - יש להיזהר שלא להזיז את שעון השבת, אלא לצורך הארכת מצב קיים בלבד⁸⁴.

מ. המשתמשים בשעון שבת, מקרר עם התקן שבת וכדו', יזכרו לכוונם עבור השבת והחג.

מא. כיון שאסור להדליק אש חדשה ביום-טוב⁸⁵, יש להדליק נרות גדולים מערב שבת (או להשאיר גז דלוק), על מנת שתהיה אש מצויה להדלקת הנר במוצאי-שבת עבור יום-טוב ולבישול ביום-טוב.

מב. יש לתת צדקה בערב שבת גם עבור השבת והחג⁸⁶.

מג. נכון לכתחילה לפתוח את בקבוקי היין (שיש בהם פקק מתכת) וכדו' מערב שבת, וכן במקום שהדבר נצרך - יש לחתוך מפות לשולחן לכל סעודות השבת והחג.

תפילת מנחה

מד. אומרים "הודו" ו"פתח אליהו", כרגיל בכל ערב שבת.

ה.

שבת קודש, י"ד ניסן,
שבת הגדול וערב חג הפסח

סעודות השבת

א. אין לאכול את החמץ שבסעודות השבת בחדר המכור לגוי ולסגרו לאחר הסעודה⁸⁷.

ב. כבר נתבאר לעיל (פ"ד סכ"ב) שלשבת זו מוטב לבשל תבשילים הכשרים לפסח בכלים של פסח, ועבור לחם משנה וסעודת שבת עבור כל בני הבית יאכלו רק שיעור מצומצם של לחם שלא מתפורר, כגון פיתות וכיו"ב⁸⁸.

ג. מומלץ לאכול את הלחם בתחילת הסעודה, לפני ובנפרד מאכילת שאר המאכלים הכשרים לפסח, כדי למנוע ערבוב בין חמץ למאכלי הפסח וכדי להקל על ביעור החמץ לאחר מכן.

ד. לשם כך, ניתן לפרוס מפת ניילון על שולחן הסעודה, ולאחר הקידוש יאכל עליה לחם כשיעור. לאחר סיום אכילת הלחם, יש להשליך את מפת הניילון לאשפה, לנער היטב את הבגדים, לשטוף את הפה ולבדוק את הזקן משאריות חמץ, לנקות היטב את מקום הסעודה, ורק אז להמשיך בסעודת השבת עם המאכלים הכשרים לפסח⁸⁹.

87. שהרי: א) מאחר שהחדר כבר מכור לגוי, שכן המכירה חלה כבר בערב שבת - אסור לו להיכנס לשם לכתחילה, כדלעיל בפנים פ"ד ס"ו. ב) הגם שמותר שימוש עראי בחדר במהלך הפסח, כדלעיל שם - שימוש זה של אכילה אינו בגדר דריסת רגל בלבד אלא מדובר בשימוש יורה. ג) באם שאיר שם חמץ לאחר הסעודה, הרי חמץ זה, מאחר ששייר אותו להשתמש בו לאחר המכירה - הרי שהוא לא נמכר לנכרי ולכן אינו יכול להשאיר את שייריו שם. וראה גם הליכות שלמה, מועדים, פ"ו הע' 39. פסקי תשובות סי' תמד הע' 135.

88. מאידך, אם ניתנה רשות מפורשת לכך בשטר המכירה - אין בזה כל חשש. אבל קשה להקל בזה למעשה, שכן לא כל השטרות שונים, ולא כל אדם מודע מה נכתב בשטר המכירה אצל הרב שמכר אצלו החמץ, מה גם שברך כלל אין משנים מנוסח השטר שבכל שנה כנ"ל הערה 40. וע"ע לוח יומי הלכה למעשה, פסח תשפ"א, ע' לד ובהע' 90.

88. ובהתאם לחיוב אכילת סעודת שבת, שהוא לכתחילה כביצה ועוד, היינו למעלה מ-56 סמ"ק לכל סועד ולכל אחת משתי הסעודות.

89. ראה נטעי גביאל, הל' ערב פסח שחל בשבת, פ"ט ס"ג. אבל שם בהמשך הדברים פקפק בעצמו, וזו, שמא סילוק המפה נחשב לסילוק הסעודה, ע"פ המבואר בשו"ע אדה"ז סי' קעז ס"ו, שבמקום שמסלקים ידיהם מן הפת, אין המשך הסעודה במאכלים אחרים

חל בחול - אין כל הגבלה בהכנת המי מלח ביום טוב עצמו. וכ"כ במסגרת השולחן על קיצושו"ע סי' קיח ס"ד. לוח יומי הלכה למעשה שם ע' נג ובהע' 147. וראה בשבת כהלכה שם שהביא לשון השלטי גיבורים שבת לח, סוע"ב מדפי הרי"ף, שלמד לנדוד: "והלכך בערב פסח שחל בשבת, מותר לערב מלח בחומץ כדי לעשות בו טיבול ראשון". ע"ש.

82. ראה שו"ע אדה"ז סי' רעט ס"ד. ועוד.

83. ראה קונטרס מבית לוי ח"ה ע' יז.

84. ראה שמירת שבת כהלכתה שם הע' ק. ועוד.

ולהעיר, שיש אוסרים לעשות שום שינוי בשעון במהלך השבת - ראה בהמצוין בפסקי תשובות סי' רעז סק"ה.

85. שו"ע אדה"ז סי' תקב ס"ג.

86. לקוטי שיחות חכ"ח ע' 315.

- ה. אפשרות נוספת היא, לאכול את הסעודה בשני מקומות נפרדים, דהיינו לאכול את הלחם בחצר או במרפסת וכיו"ב, ולאחר מכן להמשיך את הסעודה בבית. במקרה זה יש להקפיד על מספר דברים:
1. את הקידוש יש לעשות במקום אכילת הלחם⁹⁰, ובאם אי אפשר - לכל הפחות במקום ממנו ניתן לראות את מקום אכילת הלחם⁹¹.
 2. בסעודת הלילה, נכון לקדש במקום הנרות או לכל הפחות במקום בו ניתן לראות את הנרות, אך אין הדבר מעכב⁹².
 3. אם אוכל בחצר ונוטל ידיו בבית בריחוק מקום, יש להקל שאינו נחשב להפסק כיון שעושה כן לצורך, אבל למניעת ההפסק בין הנטילה לברכת המוציא נכון שינגב או ישפשף ידיו בזמן ההליכה למקום האכילה⁹³.
 4. יש לכוון בתחילת הסעודה שבדעתם להמשיך ולאוכלה במקום אחר ולחזור ולברך ברכת-המוזון במקום אכילת הלחם⁹⁴. ונכון ש[בעל-הבית לפחות] יאכל שם עוד כזית לחם לפני ברכת-המוזון⁹⁵.
- טו. קוראים הפטרה מיוחדת לערב פסח שחל

תפילת שחרית

- יד. משכימים להתפלל תפילת שחרית בשעה מוקדמת כדי להספיק לאכול חמץ בסעודת שבת לפני סוף זמן אכילת חמץ⁹⁶. השליח-ציבור לא יאריך בתפילה⁹⁷, וכן לא יאריכו בקריאת-התורה וב"מי שברך"¹⁰⁰, אך לצד זאת יש להיזהר שלא להתפלל במרוצה ובחיפזון¹⁰¹.

סעודתו במאכלים הכשרים לפסח לאחמ"כ. וע"ע לוח יומי הלכה למעשה שם הע' 92.

אך להעיר מהמסופר מהנהגת כ"ק אדמו"ר הרי"צ, שפעם אירע ששכחו להביא קוגעל (או טשאלענט) לסעודת שבת וברכו כבר ברכת המזון, והורה לכל המסובים ליטול ידיהם שוב והסבו שוב לאכול את הקוגעל (או טשאלענט), ואמר מצריכים לאוכלו בתוך הסעודה (רשימות דברים ח"ב ע' קכא. לקט הליכות ומנהגי ש"ק ע' נד. ויש גירסא נוספת בזה ואכ"מ). אך יל"ע אם יש חובה לנהוג כן גם בנדו"ד.

97. שכן כוסות חד-פעמיות ובפרט הגביעים המצויים בימינו נחשבים ככלי הראוי לקידוש לכתחילה, מאחר שראויים הם לשימוש חוזר. וכ"כ רבים מהפוסקים האחרונים - ראה שו"ת ציץ אליעזר ח"ב סי' כג. שמירת שבת כהלכתה פמ"ז הע' נא בשם הגרש"ז אויערבך. ילקוט יוסף סי' רעא סמ"א. וגם מה שכתב בשו"ת אגרות משה אורח ח"ג סי' לט לאסור, היינו רק באלו העשויים מנייר, שלא ניתן להשתמש בהם שוב, ולאחרונה התפרסם שאף הגר"מ פיינשטיין עצמו (בעמח"ס שו"ת אגרות משה) אירע שעשה קידוש על כוס חד פעמי, ונימק כהנ"ל.

אמנם, יש שכתבו להחמיר לכתחילה שלא לקדש בכוס העומדת להיזרק לאשפה - ראה שו"ת באר משה ח"ג סי' נה וח"ח סי' מא. שו"ת אז נדברו ח"ו סי' מה. וראה גם שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' כג. פסקי תשובות סי' רעא אות כג ובהמצויין שם.

98. מהרי"ל הל' שבת הגדול סק"ד.

בבית-חיינו שעת התפילה בקביעות זו היא בשעה 07:45.

99. שו"ע אדה"ו סי' תמד ס"ז.

100. שם. ערב פסח שחל בשבת פט"ז ס"ד.

101. בן איש חי פרשת צו ס"ב.

נחשב כטפל לסעודת הפת ויש מקום שיצטרפו לברך על המאכלים האחרים בנפרד, ולכן כדי לצאת מחשש זה יש שכתבו (שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' מח. וראה פסקי תשובות סי' תמד אות ג' ובהערות שם) שיחזרו לאכול כזית פת בסיום הסעודה לפני ברכת המזון, ועכ"פ בעל הבית יעשה כן ושאר הסועדים טפלים אליו. אמנם יש שכתבו שסילוק המפה כאן אינו נחשב לסילוק הסעודה, כיון שעושה כן רק לצורך ניקוי הפירורים - ראה סידור פסח כהלכתו ב' ע' מז. וראה עוד בהרחבה לוח יומי הלכה למעשה שם הע' 93. וש"נ.

90. כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה - שו"ע אדה"ו סי' רעג ס"א.

91. לפי המבואר שם סוס"ב.

92. ראה שו"ע אדה"ו סי' רעא ס"ט. סי' רעג ס"ב. וראה פסקי תשובות סי' תמד הע' 100.

93. ראה בהרחבה במש"כ בזה במדריך לחג הסוכות ש"ז פ"ד ס"כ ובהערות שם. וש"נ.

94. ראה שו"ע אדה"ו סי' קעח ס"ג.

95. ראה בהרחבה בהמצויין לעיל הע' 89.

96. אבל ראה נטעי גבריאל שם סוס"ה, שאין לו לעשות כן, מאחר שאז יהיה המשך הסעודה לא מצד מצות סעודת שבת אלא מצד עונג שבת. ולכאורה צ"ע, שהרי כבר יצא ידי חובת סעודת שבת בלחם ומ"מ מקיים עונג שבת בבשר וכו', וגם אם יש מקום להחמיר כן, הלא בנדו"ד, אם לא יעשה כן נכנס לספק מצד סילוק הסעודה. וודאי יועיל במקרה שהתעכב ואוכל פת עד סוף זמן ביעור חמץ ורוצה להמשיך

לסוף זמן ביעור חמץ. וכן מי שיש להם כתרמים, סתימות או 'פלטות' וגשרים ליישור השיניים והם קבועים בתוך הפה, ינקום היטב, וסמוך לסוף זמן ביעור חמץ ישתו מים חמים בחום הכי גבוה שיכולים להכניס לפה ובכך ישירו.

כא. לפני סוף זמן ביעור חמץ, יש לנקות את המפה שאכל עליה ויוציא את הפירורים ושאריות החמץ מחוץ לביתו - למקום הפקר¹⁰⁷, או שישליכם לבית-הכסא, או שישליכם לפח האשפה בביתו או לפח האשפה המשותף של הבנין ויבערם בכך שישפוך עליהם חומר פוגם, כאקונומיקה וכיו"ב.

כב. כלי חמץ שהשתמש בהם [אף שלכתחילה יש להימנע מכך, כנ"ל פ"ד סכ"ב], יש לנקותם בקינוח בלבד, ללא הדחה. אם עבר ובישל בהם תבשילים שנדבקים לכלים ויש צורך להדיחם - מותר לעשות זאת במקרה זה. לאחר ההדחה, יש להצניע את הכלים במקום סגור ולא להשתמש בהם בפסח¹⁰⁸.

כג. לפני סוף זמן ביעור חמץ יש לבדוק את הכיסים של בגדי השבת שלו ושל הילדים, לוודא שאין בהם פירורי חמץ.

כד. כמו כן יש לזכור ולוודא שכל החמץ שנמכר לגוי הוכנס למקומות שיוחדו לכך ונמכרו לגוי.

כה. לפני סיום זמן הביעור אומרים את נוסח ביטול חמץ: "כל חמירא וכו', שאומרים בכל שנה אחרי שריפת חמץ, ובכך מבטלים את כל החמץ שמצאנו ושלא מצאנו, ויש להזכיר ולעורר את כל בני הבית לאומרו, וכן שיבינו את תוכנו.

כו. מותר לאכול פירות וירקות בשר ודגים במשך כל היום, אך משעה עשירית [בשנה זו, מהשעה 15:55 לערך] אין לאכול מהם לשובע, כדי שיוכל לאכול סעודת יום-טוב לתיאבון¹⁰⁹.

שבת - "וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים" וגו' (מלאכי ג, ד-כג)¹⁰².

סעודת היום

טז. לאחר התפילה אוכלים סעודת שבת באחת מהדרכים דלעיל סעיפים ג-ה, ויש לסיים את אכילת החמץ עד סוף זמן אכילת חמץ.

יז. בסעודה זו וכן במהלך היום, בנוסף לאיסור אכילת מצה, אין אוכלים מכל המינים הנכנסים בחרוסת ובמרור¹⁰³.

יח. הניעור משנתו מאוחר ולא יספיק להתפלל ולאכול פת לסעודת שבת קודם זמן איסור אכילת חמץ, אינו יכול לאכול פת לפני התפילה, אלא לאחר התפילה יעשה קידוש וייתה רביעית יין מלבד כוס הקידוש, ויקיים מצות סעודת שבת בבשר ודגים וכיו"ב¹⁰⁴, וראוי שיאכל בסעודה פירות משבעת המינים [עכ"פ כזית], ולכתחילה עדיף תמרים, וכן תבשיל הסועה, כגון תפוח אדמה וכיו"ב¹⁰⁵.

לאחר הסעודה

יט. לאחר הסעודה, קודם סוף זמן אכילת חמץ, יש להדיח היטב את הפה והשיניים משיירי החמץ, וניתן לעשות זאת באמצעות קיסם, תוך זהירות שלא לגרום להוצאת דם.

אין להשתמש במברשת שיניים אם השימוש בה גורם בוודאות להוצאת דם. אך אם אין הדבר וודאי שמוציאה דם, ניתן להשתמש במברשת בעלת סיבי סיליקון או במברשת רגילה כשהיא יבשה [אם כי ניתן להרטיב את הפה קודם ולאחר פליטת המים להשתמש במברשת היבשה], ויצניע המברשת אחר כך עם שאר הכלים שנמכרו לגוי.

כמו כן, ניתן להשתמש במי פה¹⁰⁶.

כ. בעלי שיניים תותבות שהכשירום מערב שבת (כנ"ל פ"ד סי"ד), מדיחם היטב סמוך

102. שו"ע אדה"ז סי' תל ס"ג.

103. לוח כולל חב"ד.

104. ראה שו"ת קנין תורה ח"ג סי' קה. שו"ת משנה הלכות ח"ח סי' קצ. פסקי תשובות סי' תמד אות ד ובהערות שם. לוח יומי הלכה למעשה שם סי"ע לט ובהערות שם.

105. לצרף כמה שיטות שנחשבים דברים אלו לסעודת שבת - ראה בהרחבה לוח יומי הלכה למעשה שם ובהע' 107. וש"נ.

106. ראה פסקי תשובות סי' תמד אות טו. וש"נ.

107. שו"ע אדה"ז סי' תמד ס"ט. וראה לעיל פ"ד סי"ח.

108. הליכות שלמה פ"ו הע' 39.

109. ראה שו"ע אדה"ז סי' רצא ס"ד.

והנכרי בוחר מעצמו לעשות זאת בשבת עצמה¹¹⁷]. מאידך, מבין השמשות ניתן להקל בזה, עכ"פ באמירה לנכרי ובמלאכות דרבנן בלבד¹¹⁸.

לב. אין להדיח כלים לצורך סעודת החג מבעוד יום¹¹⁹, אך אם הכלים המלוכלכים יוצרים ריח רע וכדומה בבית - מותר להדיחם [ויש לעשות זאת באופן המותר כמובן - ללא סחיטה ובסבון נוזלי וכיו"ב]¹²⁰].¹²¹

לג. לכתחילה אין להוציא מאכל קפוא מהמקפיא בשבת לצורך החג במוצאי-שבת¹²², אולם כאשר קשה להמתין במוצאי-השבת, כגון במקום הפסד או צורך מצוה וכן במקרה שהזמין אורחים בסדרים ציבוריים וכדו' והדבר יגרום לעוגמת נפש - מותר להוציאו מהמקפיא במהלך השבת להפשירו בכדי שיהיה מוכן לאכילה בחג¹²³, מה גם שמעשה ההכנה נעשה מעצמו ובדרך ממילא, ובפרט אם יכול הוא להיות ראוי לאכילה כבר בשבת עצמה¹²⁴,

כז. סעודה שלישית בשבת זו יקיימו בבשר ודגים וכיו"ב או בפירות וכד'¹¹⁰.

הכנות לחג בשבת

כח. כיון שטבלו בבוקר יום השבת, אין נוהגים לטבול שוב קודם החג¹¹¹.

כט. כאשר יום-טוב חל במוצאי שבת, יש להיזהר שלא להכין דבר משבת ליום-טוב¹¹², ואפילו לא על ידי גוי (מלבד בשעת צורך גדול)¹¹³.

לפיכך יש להיזהר במספר פעולות העשויות להוות הכנה מהשבת לחג, כדלהלן.

ל. אין לסדר את הבית בשבת לצורך החג, וכן אין לערוך את השולחן עבור סעודת החג מבעוד יום.

עם זאת, מותר לסדר את הבית וכן את השולחן (מבלי לעורכו לסעודת החג) באם מטרת הסדר היא כדי שהבית יהיה מסודר לצורך השבת עצמה¹¹⁴, ומוטב שיאכל עליו דבר מה, כגון פירות וכיו"ב לסעודה שלישית, וכך ייהנה מסידור השולחן גם בשבת¹¹⁵.

לא. לאור האמור יש להיזהר בדבר מאוד, בפרט במקומות בהם עורכים סדרים ציבוריים והמוניים הדורשים הכנה רבה, שאין לעשות פעולות הכנה לסידור המקום ועריכת השולחנות בשבת אפילו על ידי נכרי¹¹⁶ [מלבד במקרה שיש די זמן לכך בצאת השבת

ובשעה"צ שם סק"ג-ד. ועוד. ובשו"ת כתב סופר או"ח סי' קטז כתב כן אף בשיטת ה"ש"ע). ואכהמ"ל.

117. לפי שו"ע אדה"ז סי' רנב ס"ד. ועוד.

118. משום שהוא לצורך מצוה - ראה שו"ע אדה"ז סי' שמב ס"א, ושם משמע שההיתר הוא אף לצורך מצוה של מחר, שהרי דוגמא שמביא שם הוא "לעלות באילן או לשוט על פני המים להביא לולב או שופר", שעושה מלאכה בבין השמשות דיום השבת לצורך מצוה שיכול לעשותה רק למחר. וראה בהרחבה בהמצוין פסקי תשובות על אתר א.א.

119. לפי שו"ע אדה"ז סי' תמח ס"ד וסי' שכג ס"ו.

120. ראה קצות השולחן סי' קמו בדי השולחן סק"כ ד"ה וצבע. שבת כהלכה פ"ח ס"א-ב ובהערות שם.

121. לפי שו"ע אדה"ז סי' שב ס"א. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פ"ב ס"ב.

122. שכן "אסור להכין כלום משבת ליום-טוב, אפילו בדבר שאין בו סדר מלאכה" - שו"ע אדה"ז סי' תצד שם.

123. ראה משנ"ב סי' תרסז סק"ה ופסקי תשובות סי' שב אות יז ובהערות שם ובס"ל תקג אות ב ובהערות שם, שבשעת הדחק מותר להכין משבת ליום טוב, ולא נאסר אלא כשרק רוצה להרוויח זמן בלילה סתם, משא"כ כשיש סיבה חשובה לכך, כגון הפסד או צורך מצוה, וה"ה כשיש לו אורחים והמתנתם תגרום לעגמת נפש. ע"ש ובהמצוין שם. וראה עוד בהרחבה שו"ת ממלכת כהנים (להרב ישראל יוסף הכהן הענדל שליט"א) סי' לח.

124. כמובן משו"ע אדה"ז סי' שכא ס"ו וסי' תק ס"כ, שכל שאינו עושה מעשה בידיים והכל נעשה מעצמו מותר לעשותו כל עוד רואיו לאוכלו בו ביום ולא אסר אלא גבי בשר חי בשבת, שאף שמותר לטלטלו הרי אינו ראוי לאכילה לכל אדם, משא"כ במאכלים הראויים לאכילה בשבת עצמה. ע"ש. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פ"י ס"ה. פסקי תשובות סי' שב ס"ד ה"ע 146. סי' שח סמ"ה. וראה שם לענין חלה קפואה.

ויש להבהיר, שכל האמור לעיל הוא רק לענין הפשרת המאכל, אבל לענין הנחתו על מקור חום, גם אם מדובר במאכל יבש לחלוטין ונתקיימו בו כל דיני חזרה וכו' - יל"ע אם מותר לעשות כן אף

110. מאחר שאסור לאכול חמץ ומצה וכן אסור לאכול סעודת קבע לאחר שעה עשירית, כנ"ל בפנים.

111. שכן רק מקדושת יום טוב לקדושת שבת מצינו שיש ענין לטבול (כמבואר בהמשך תר"ס"ו ע' ע"ש) ולא להיפך, וגם בזה אין זה המנהג הרווח בפועל.

112. ראה שו"ע אדה"ז סי' תקג ס"ג. ובגדוד"ד - סי' תנה ס"א. סי' תצד ס"ד.

113. ראה שו"ע אדה"ז סי' שכא ס"ו וראה גם סי' שז ס"ב.

114. שו"ע אדה"ז סי' שב ס"ג.

115. ראה פסקי תשובות סי' תמד אות יב ובהערות שם לפי מג"א סי' תרסו סק"ג. משנ"ב שם סק"ו.

116. ואין להקל משום שהוא שבות דשבות לצורך מצוה, כמבואר בס"י שו"ע סי' כ"ב, משום שכאן לא מדובר בצורך מצוה של היום אלא בצורך מצוה שלאחר השבת, ואף שבשו"ע שם ס"ה מביא דוגמא מאמירה לנכרי בשבת שיביא לו שופר והיינו לצורך מצות תקיעת שופר שלמחרת, שהרי אין תוקעין בשבת, ויש מהאחרונים שלמדו בדבריו היתר כללי בשבות דשבות אף לצורך מצוה שלאחר השבת, ובהתאם לכך יש שרצו ללמוד להקל בגדוד"ד - הרי שאדה"ז שינה מלשון השו"ע בזה ולא התיר אלא אמירה לנכרי בראש השנה שיביא לו שופר לבו ביום, ומבואר שלא התיר יותר מזה, אף לצורך מצוה שלאחר השבת, וכדעת רוב הפוסקים בזה (ט"ו) סי' תרנה סק"ב. א"ר שם סק"ג. שו"ת נודע ביהודה סי' נד. משנ"ב סי' תרנה סק"ג

1. מוצאי שבת קודש, ליל יום-טוב הראשון דחג הפסח

עשיית מלאכה

- א. לאחר צאת השבת, מותר לבצע את המלאכות המותרות ביום-טוב ולעשות את כל ההכנות לליל הסדר, אך יש להבדיל תחילה; ההבדלה נעשית בתפילה, על ידי אמירת "ותודיענו" (כדלהלן)¹³⁰, ואם שכח לומר זאת בתפילה או שעדיין לא התפלל וצריך לעשות מלאכה, ישמר: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"¹³¹.
- גם הנשים צריכות לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" לפני שיתחילו בהכנות לחג ובהדלקת הנרות¹³².
- ב. עם זאת, באם שכחו להבדיל ועשו מלאכה - המלאכה אינה נאסרת עקב כך¹³³.

הדלקת נרות יום-טוב

- ג. את נרות יום-טוב יש להכין ולהדליק רק לאחר זמן צאת השבת שבלוחות. עם זאת, נכון להדליקם בסמוך לזמן זה, כדי שניתן יהיה להתחיל את הסדר.
- ד. למשתמשים בנרונים בכוסיות זכוכית, מומלץ להכין מראש נרות נוספים לצורך הדלקת נרות ביום-טוב ולהדליקם בנפרד מחוץ לפמוטים, כדי להימנע מחשש מוקצה בהוצאת הנרונים הישנים והחלפתם.
- ה. את הנרות יש להדליק מאש קיימת, הדולקת עוד מלפני השבת, מפני שאסור ליצור אש חדשה ביום-טוב¹³⁴.
- באם אין אש קיימת הדלוקה מערב שבת, גם לא אצל שכנים וכיו"ב, אפשר לבקש מגוי שידליק אש, שישתמשו ממנה להדלקת הנרות¹³⁵, ויכול להשתמש בה גם לבישול בחג וכדו'.

ובלבד שלא יאמר במפורש שעושה כן לצורך הלילה¹²⁵.

לד. כל זאת במאכלים המוכנים לאכילה, אולם מאכל קפוא שאינו מבושל - אסור להוציאו מהמקפיא בשבת על מנת שיפשר עד למוצאי-השבת ויוכל לבשלו, שכן אינו ראוי לאכילה לכל אדם בשבת עצמה¹²⁶.

לה. מי שישן בשבת על מנת שיהיה לו כח להיות ער בליל-הסדר, לא יאמר בפיו שזו מטרת שנתו¹²⁷. ויש מקילים בזה, כיון שהוא צורך מצוה¹²⁸.

מאידך, יש לדאוג שהילדים יישנו במהלך השבת, כדי שיהיו ערים במהלך הסדר, ויזהירו על כך מערב שבת.

תפילת מנחה

- לו. מתפללים תפלת מנחה בשעה מוקדמת מעט (כדי שיוכלו לומר את "סדר קרבן פסח" לאחריה, קודם השקיעה).
- לז. לאחר התפילה אומרים "סדר קרבן פסח", ובשנה זו - גם את נוסח ההגדה, מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עונותינו"¹²⁹.

במקום צורך ושעת הדחק, וראה מ"ש בזה בפסקי תשובות ס' תקג הע' 53. וע"ע.

125. פסקי תשובות שבעה" 123.

126. כמבואר בשו"ע אדה"ז במקומות שנשמנו בהע' 124. וע"ע בפסקי תשובות שם.

127. ע"פ מגן אברהם בשם ספר חסידים הובא בשו"ע אדה"ז רצ ס"ו. ועיין פסקי תשובות סימן תמד ס"ב.

128. ערב פסח שחל בשבת פי"ט הע' יב ובמילואים.

129. שו"ע אדה"ז ס' תל ס"ב.

ולכאורה יש להקדים אמירת "סדר קרבן פסח" לנוסח ההגדה, שכן לאמירת "סדר קרבן פסח" יש זמן קבוע, שעל "הירא וחרד לדבר ה' לקרות אותו בזמנו, שתעלה קריאתו במקום הקרבתו" (סידור אדה"ז על אתר), ואף הוא מקודש טפי, ואילו נוסח ההגדה אין לו זמן קבוע קודם השקיעה ואפשר לאומרו גם לאחריה. ובשנה רגילה הרי אין מקדימים תפילת המנחה כדי לומר ההגדה ויוצא פעמים רבות לאומרה אחר השקיעה. ולהעיר גם מהגש"פ מגיד דבריו ליעקב לרי"י אלגאזי ע' פא.

ובלוח יומי הלכה למעשה שם הע' 119 כתב שיש להקדים את אמירת ההגדה אלא אם השעה התאחרת, שאז יש להקדים אמירת "סדר קרבן פסח" כדי שיוכלו לאומרו קודם השקיעה, וזאת לפי הנראה מהנהגת כ"ק אדמו"ר. ולהעיר, שהנהגת כ"ק אדמו"ר בזה לא היתה קבועה, כיומן הרב מיכאל אהרן זעליגסון שי' משנת תשמ"א, בה חל ערב פסח בשבת, מובא שאכן אמר "סדר קרבן פסח" קודם אמירת נוסח ההגדה [ולהעיר משיחות קודש תשמ"א ח"ג ע' 223]. מאידך ביומנים משנת תשל"ד (ספר זיכרון דברי שלום ע' עג) ותשל"ז (כרם חב"ד גל' 16 ע' ב) מובא שאמר בביהכ"ס אחרי מנחה רק "עבדים היינו", משמע ש"סדר קרבן פסח" אמר רק לאח"כ. ואולי זה בהתאם להנהגתו לומר תמיד נוסח ההגדה בביהכ"ס ואילו "סדר קרבן פסח" היה אומר בדרך כלל בחדרו הק'.

130. סידור אדה"ז.

131. לוח כולל חב"ד.

132. לפי שו"ע אדה"ז ס' רצט ס"ז-יח.

133. ראה פסקי תשובות ס' רצט אות יג ובהע' 114. וש"נ.

134. שו"ע אדה"ז ס' תקב ס"א.

135. כיון שהוא שבות דשבות לצורך מצוה - ראה המצוין בפסקי תשובות שם אות א ובהע' 4.

טו. אם שכח לומר "ותודיענו", אם נזכר באמצע הברכה, קודם שאמר את שם ה' בחתימת ברכת "מקדש ישראל והזמנים" - אומרו במקום שנזכר וממשיך משם על הסדר (וראה בהערה)¹⁴³. אבל אם כבר אמר את שם ה' בחתימת הברכה - אינו חוזר¹⁴⁴. אמנם יש שכתבו שגם אם נזכר באמצע הברכה אינו חוזר¹⁴⁵.

טז. לאחר תפילת העמידה אומרים "הלל שלם"¹⁴⁶, קדיש תתקבל, "עלינו", קדיש יתום.

קידוש והבדלה

יז. בקביעות זו, שיום-טוב חל במוצאי שבת, סדר הקידוש בליל יום-טוב הוא באופן של יקנה"ז: יין (ברכת הגפן), קידוש ("אשר בחר בנו.."), נר ("בורא מאורי האש"), הבדלה ("המבדיל בין קודש לקודש"), זמן ("שהחיינו"). בדיעבד, הסדר אינו מעכב ובלבד שאמר את ברכת היין לפני קידוש היום¹⁴⁷.

יח. אין מברכים על הבשמים¹⁴⁸.

יט. אין מדליקים נר מיוחד לברכת "בורא מאורי האש" ויכול לברך על גרות החג ברכת "בורא מאורי האש" ולהביט בהם בשעת הברכה¹⁴⁹.

כ. אין מנהגנו לקרב נר לנר וכן אין מקרב ידיו לנר וכן לא יביט על ציפורני ידי¹⁵⁰.

ו. מברכים "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו"¹³⁶.

ז. גם אשה המקדשת לעצמה, וכן אשה הנוהגת לומר בעצמה את נוסח הקידוש בהגדה, מברכת "שהחיינו" בשעת הדלקת-הנרות ולא תברך שנית בקידוש¹³⁷.

ח. אם שכחה לברך "שהחיינו" בעת הדלקת הנרות - תכוון לצאת ידי חובת ברכה זו כשתשמענה בעת הקידוש¹³⁸ [ואשה הנוהגת לומר בעצמה את נוסח הקידוש בהגדה - תאמר אז בעצמה את ברכת "שהחיינו"].

ט. איש המדליק, יברך "שהחיינו" רק בקידוש¹³⁹. ואם טעה וברך "שהחיינו" בהדלקת נרות - אינו מברך שוב בקידוש¹⁴⁰.

י. לאחר ההדלקה אין לכבות את הגפרור אלא להניחו שיכבה מאלין.

תפילת ערבית

יא. יש להתפלל ערבית עם צאת השבת, כדי שיוכלו להזדרז בעריכת הסדר, אולם אין להקדים את תפילת ערבית בשל כך¹⁴¹.

יב. במקומות בהם עורכים סדרים ציבוריים ויש צורך גדול להתפלל ערבית מיד בצאת הכוכבים או אף קודם לכן - יש להיועץ ברב מורה-הוראה כיצד לנהוג.

יג. מתפללים תפילת ערבית של שלשה רגלים.

יד. בקביעות שנה זו, שיום טוב הראשון של פסח חל במוצאי-שבת, אומרים בתפילת ערבית "ותודיענו" ב"אתה בחרתנו" קודם "ותתן לנו"¹⁴², והיא ההבדלה שבתפילה.

136. סידור אדה"ו.

137. כף החיים ס' תקיד סקקי"ב.

138. והרי זהו מקומה של ברכה זו לכתחילה, אלא שנהגו לברכה בעת הדלקת נרות (ראה המצוין בנטעי גבריאל, הל' ראש-השנה, פכ"א הע' ו. פסקי תשובות ס' תקיד אות כה). ומש"כ לכוון לצאת י"ח בברכת "שהחיינו" שבקידוש - כ"כ בלוח יומי הלכה למעשה, תשרי תשפ"א ח"ב, הע' 78. אכן בפשטות, אף אם לא כיוונה ונתנה "אמן" על ברכת המקדש י"ל דיצאה ידי חובתה, עכ"פ בדיעבד.

139. מטה אפרים ס' תקצט סק"ט. לוח כולל חב"ד.

140. ספר המנהגים ע' 60.

141. כדי שלא יבואו לעשות מלאכות אוכל נפש האסורות בשבת, וגם כדי שלא להחסיר מקדושת שבת החמורה מקדושת יום-טוב, שכן בתפילת ערבית חל עליו היום הבא - ע"פ תוספת שבת ס' רפט סק"ג. שו"ת להורות נתן ח"ה ס' יג. לוח יומי הלכה למעשה שם ע' מח ובהע' 134. וש"ג.

142. שו"ע אדה"ו ס' תצא ס"ד. סידור אדה"ו.

143. ראה נטעי גבריאל, הל' ראש השנה, פ"ע ס"ב. הל' יום טוב ח"ב, פכ"ו ס"ח ובהע' יט. וש"ג. וראה לוח יומי הלכה למעשה שם הע' 137. וראה קצות השולחן הערות למעשה, תשרי, ע' קיג (מכתבי הגרא"ח נאה, קובץ יגדיל תורה ירושלים ח"ד ע' 1678) שכתב באופן אחר. וע"ע להלן הע' 145.

אמנם יש להעיר שבחידושי צמח צדק על הש"ס ע' 34 כתב שישלים "ותודיענו" בברכת הוראה, וכנראה הכוונה שיאמרה קודם "ועל כולם". והדעת נוטה מפשטות הדברים שכן יש לנהוג למעשה. וראה מ"ש בקובץ הערות וביאורים גל' א'קצה ע' 62 ואילך. ועצ"ע למעשה. ואכ"מ.

144. כדן השוכח לומר "אתה חוננתנו" בערבית דמוצאי-שבת - ראה שו"ע אדה"ו ס' רצד ס"ו.

145. ראה מטה אפרים ס' תקצט סק"ז. וכן הסכים למעשה הגרש"ז איערבך, למרות שהקשה על דבריו. וראה גם בנתיבות התפלה פ"א ס"ט ובהע' 21. אבל ראה שם ע' 10 מכתב הגר"ש דבליצקי שדעתו כהגרא"ח נאה דלעיל.

146. סידור אדה"ו.

147. שו"ע אדה"ו ס' תעג ס"ו. וראה בפרטיות בחקרי מנהגים (הרב אלי יחנן גורארי' שי') ח"ה ס' יח ע' קנג בהרחבה בכל הבא לקמן.

148. ראה שו"ע אדה"ו שם. לקוטי שיחות חל"א ע' 191.

149. עיין פסקי תשובות ס' תקיד סכ"ג, שדן בזה והביא מהצ"ץ אליעזר שכתב להדליק נר מיוחד לברכה, והפוסקים שאוסרים את זה.

150. ספר המנהגים ע' 17. וראה חקרי מנהגים הנ"ל שם.

אם נזכר רק ביום למחרת - יבדיל על כוס כשנזכר ללא ברכת ברכת "מאורי האש". נזכר לקראת צאת החג - לא יבדיל, ויוצא ידי חובה בהבדלה שבמוצאי החג¹⁵².

כב. אם סיים בברכת ההבדלה "המבדיל בין קודש לחול" במקום "המבדיל בין קודש לקודש", צריך לתקן תוך כדי דיבור. באם לא תיקן תוך כדי דיבור - חוזר על ברכת ההבדלה (ואם בינתיים עבר זמן והסיח דעתו משתיית יין - יברך שוב גם את ברכת היין)¹⁵³.

הגדה של פסח

כג. בברכת "אשר גאלנו" אומרים "מן הפסחים ומן הזבחים" ולא "מן הזבחים ומן הפסחים" כבכל שנה¹⁵⁴.

פסח שער ט פ"ז הע' רנא. וש"נ.

152. ראה שו"ע אדה"ז סי' תעג ס"ז.

153. עיין שמירת שבת כהלכתה שם סכ"א הע' מח* ע"פ שו"ת רבבות אפרים.

154. שו"ע אדה"ז סי' תעג סמ"ט. סידור אדה"ז סדר ההגדה.

כא. שכח להבדיל: אם נזכר לאחר ששתה כוס ראשון או שכבר התחיל ההגדה - ימשיך בקריאת ההגדה עד "גאל ישראל" ואז יאמר ברכת הנר וברכת ההבדלה ו[יאמר ברכת הגפן ו]ישתה כוס שני, ומותר לו לאכול את הכרפס בינתיים.

אם נזכר לאחר כוס שני - יבדיל על כוס נוספת אך לא יברך ברכת הגפן.

נזכר באמצע הסעודה - מבדיל במקום שנזכר ואינו מברך ברכת הגפן.

נזכר לאחר אפיקומן - יבדיל לאחר ברכת-המזון על כוס ברכת-המזון, קודם שיברך עליה.

נזכר לאחר ברכת-המזון - יבדיל על כוס רביעי לאחר אמירת הלל.

ואם נזכר לאחר מכן - יבדיל על כוס נוספת.

[אם בינתיים כבו הנרות, אין להדליק מאש דולקת במיוחד עבור הברכה, אלא יברך על נרות דלוקים אצל שכנים וכיו"ב¹⁵¹].

151. ראה הדיון בזה בשמירת שבת כהלכתה פס"ב הע' לא. הלכה של

ערב פסח שהל בשבת

תקציר הנהיות וסדר היום

רצון" הנאמר בעת שריפת חמץ, אך לא
"כל חמירא" [שייאמר ביום השבת]

הכנות לשבת

- < נכון להימנע מהכנת מאכלי חמץ
- < להשאיר כמות מצומצמת של פת עבור לחם משנה וסעודות השבת
- < עדיף להשתמש בפיתות שאינן מתפוררות
- < נכון שלא לבשל מאכלי חמץ בכלי חמץ, והרוצים לאכול מאכלי חמץ ישתמשו בכלים חד פעמיים

הכנות מהיום לליל הסדר

- < צליית הזרוע, בישול הביצה, שטיפת וייבוש החסה, הכנת החרוסת, הכנת החזרת, הכנת מי מלח.

הכנות לשבת ולחג

- < כיוון שעון שבת ומצבי שבת במקרר ובמזגנים וכו' ליומיים
- < השארת אש דולקת עבור הדלקת נרות שבליל החג
- < נתינת צדקה עבור השבת והחג
- < הדלקת נרות

יום המישי, יב ניסן

תענית בכורות

- < הבכורות מתענים היום.
- < האב מתענה על בנו הבכור עד שיגיע למצוות.
- < נהוג להשתתף בסעודת מצוה [סיום מסכת, ברית מילה וכיו"ב] ובכך להיפטר מהתענית.

בדיקת חמץ

- < בתחילת הלילה, מיד לאחר תפילת ערבית
- < לפני הבדיקה מצניעים 10 פתיתים עטופים היטב
- < קודם הבדיקה מברכים "על ביעור חמץ"
- < לאחר סיום הבדיקה אומרים "כל חמירא..דלא חמיתיה" וכו'
- < מניחים במקום מוצנע את החמץ שייאכל עד זמן הביעור ביום השבת

יום שישי, יג ניסן

שריפת ומכירת חמץ

- < גם השנה שריפת החמץ ומכירתו לגוי - לפני השעה 11:37 (לפי אופק ת"א)
- < לאחר שריפת החמץ אומרים ה"יהי

ליל ויום שבת, יד ניסן

סעודות השבת

- < אכילת פת בכמות מצומצמת [מעט יותר מכביצה (56 גרם) לכל סועד]
- < כדאי להשתמש בכלים חד-פעמיים
- < לאחר אכילת הלחם - ניקוי השיניים, הבגדים, השיער ומקום האכילה משיירי חמץ.

בוקר יום השבת

- < תפילת שחרית מוקדמת
- < הפטרה מיוחדת לערב פסח שחל בשבת "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים"
- < נמנעים מאכילת המינים שיהיו בקערת הסדר [חסה, חזרת, תפוחים, אגסים, אגוזים]
- < סוף זמן אכילת חמץ: 10:31 (לפי אופק ת"א)
- < לסיים לנקות ולבער את כל שיירי החמץ עד השעה 11:36 (לפי אופק ת"א)
- < לאחר הביעור [קודם השעה ה"ל] - אמירת "כל חמירא.. דחזיתיה ודלא חזיתיה" וכו' ללא ה"יהי רצון" שנאמר אתמול

תפילת מנחה

- < מנחה לשבת עם קריאת התורה פרשת שמני

- < אין אומרים "צדקתך"
- < לאחר מנחה - אמירת ההגדה מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו" ו"סדר קרבן פסח"

הכנה משבת לחג

- < אין לערוך הכנות בשבת עבור החג

צאת השבת וכניסת החג

- < אין לעשות מאומה עבור החג קודם צאת השבת בשעה 19:45 בערך ואמירת "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" או בתפילה באמירת "ותודיענו"
- < הדלקת נרות יום-טוב [מברכים "להדליק נר של יום-טוב" ו"שהחיינו"]
- < בתפילת ערבית: "ותודיענו"
- < סדר הקידוש: "אתקינו סעודתא", יקנה"ז יין: ברכת הגפן,
- קידוש: ברכת הקידוש ליום טוב, בסיומו חותמים "מקדש ישראל והזמנים",
- נר: ברכת "בורא מאורי האש" מביטים על הנרות המונחים על השולחן מבלי לקרב הנרות ולהביט בציפורניים וכו',
- הבדלה: נוסח הבדלה ליום-טוב החל במוצאי-שבת ובסיומו חותמים "המבדיל בין קודש לקודש",
- זמן: ברכת "שהחיינו"

רשימת תזכורות לערב שבת הגדול - ערב פסה שחל בשבת

- מכירת חמץ
- שריפת חמץ ואמירת "יהי רצון" [להשאיר כמות מצומצמת של חמץ עבור סעודות השבת]
- בדיקת כיסי הבגדים מחמץ
- הגעלת וטבילת כלים
- הכשרת שיניים תותבות, פלטות שיניים וכיו"ב
- תספורת וגזירת ציפורניים
- טבילה במקוה
- שניים מקרא ואחד תרגום [פ' צו וב' ההפטרות- לפרשת השבוע ולערב פסה שחל בשבת]
- צלית הזרוע
- בישול הביצה
- שטיפת וייבוש החסה
- הכנת החרוסת
- הכנת החזרת ['חריין']
- הכנת מי מלח
- הפרשת חלה מהמצות (באם לא הפרישו)
- לחתוך מפות ניילון וכיו"ב
- מצב שבת במקרר וכיו"ב ליומיים
- שעון שבת ליומיים
- השארת אש דולקת עבור הדלקת נר יום-טוב
- צדקה עבור השבת והחג
- הדלקת נרות שבת

סדר בדיקת וביעור חמץ

לקביעות שנה אז - ערב פסח שהל בשבת

ואינו אומר את נוסח הביטול ["כל חמירא"], רק נוסח "יהי רצון", כדלהלן:

יְהִי רְצוֹן מִלְפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שְׁאֵנִי מְבַעַר חֲמֵץ מִבֵּיתִי וּמְרֻשׁוֹתַי, כִּדְ תַבְעֵר אֶת כָּל הַחֲיּוֹנִים, וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה תַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאֶת יִצְרָנוּ הָרַע תַעֲבִירָהוּ מֵאַתָּנוּ, וְתִתֵּן לָנוּ לֵב בְּשׂוֹר לְעִבְדֶּךָ בְּאַמְתָּ. וְכָל הַסְטָרָא אַחְרָא וְכָל הַקְלָפוֹת וְכָל הַרְשָׁעָה בַעֲשׂוֹן תַכְלָה, וְתַעֲבִיר מִמְשַׁלֵּת זְדוֹן מִן הָאָרֶץ, וְכָל הַמְעַיְקִים לְשִׁכְיָה תַבְעֵרֵם בְּרוּחַ בְּעַר וּבְרוּחַ מִשְׁפָּט כְּשֵׁם שֶׁבַעְרַתְּ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּיָּמִים הָהֵם וּבְזִמַּן הַזֶּה, אָמֵן סְלָה:

שבת קודש י"ד ניסן

ביטול חמץ < ביום שבת קודש, י"ד ניסן, לפני סוף זמן ביעור חמץ (11:35 אופק תל אביב), לאחר השלכת כל שאריות החמץ וביעורם, יאמר נוסח ביטול חמץ:

כָּל־חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִפָּא בְּרֻשׁוֹתַי, דְּחֻזִיתִיה וְדָלָא חֻזִיתִיה דְּחֲמִיתִיה וְדָלָא חֲמִיתִיה דְּבַעְרַתִּיה וְדָלָא בַעְרַתִּיה, לְבַטֵּל וְלַהּוֹי הִפְקֵר כְּעַפְרָא דְאִרְעָא:

[תרגום: כל-שאור וחמץ שיש ברשותי, שראיתיו ושלא ראיתיו (מעולם), שראיתיו ושלא ראיתיו (כעת), שפניתיו ושלא פניתיו, יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ]:

יום המישי אור לי"ג ניסן

בדיקת חמץ < ביום חמישי, אור לי"ג ניסן, לאחר תפילת ערבית, בודקים את החמץ.

לפני הבדיקה יש לנקות את היטב את כל החדרים שרוצים לבדוקם, ונוהגים להניח עשרה פתיחי חמץ, מחמץ קשה שאינו מתפורר כדי שימצאם הבדוק.

וקודם שיתחיל לבדוק יברך:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוְּנוּ עַל בַּעֲוֹר חֲמֵץ:

אין לדבר בין הברכה להתחלת הבדיקה, ונכון שלא לדבר שלא מענייני הבדיקה במהלך כל הבדיקה.

בודקים לאור הנר (משעווה) בעזרת נוצת עוף, את הפתיתים והחמץ שמוצא יניח בתוך שקית קטנה של נייר, בסיום הבדיקה יניח את הנוצה ושאריות הנר בתוך כף עץ ויעטפם בשקית הנייר. את הנייר יקשור בחוט כשידית כף העץ בולטת מחוץ לנייר.

לאחר הבדיקה, יצניע את החמץ שרוצה לשייר למחר ולסעודות שבת, ויבטל את החמץ ויאמר:

כָּל־חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִפָּא בְּרֻשׁוֹתַי, דְּלֹא חֲמִיתִיה וְדָלָא בַעְרַתִּיה וְדָלָא יְדַעְנָא לִיה, לְבַטֵּל וְלַהּוֹי הִפְקֵר כְּעַפְרָא דְאִרְעָא:

[תרגום: כל-שאור וחמץ שיש ברשותי, שלא ראיתיו, ושלא פניתיו, ושלא ידוע לי, יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ]:

יום שישי י"ג ניסן

שריפת חמץ < ביום שישי, י"ג ניסן, עד סיום השעה החמישית (11:35 אופק תל אביב), ישרוף את החמץ,

בפסח אוכלים פירות וירקות

ומה עם תרומות ומעשרות?

הצטרפו כעת למנויי 'קרן המעשרות חב"ד'
והפרישו תרומות ומעשרות
בקלות ובהידור!

מה אנחנו עושים בשבילכם?

הסכם הלוואה עם גבאי
צדקה המעניק לעניים את
ה'מעשר עני' שתפרישו
ומאפשר לכם לאוכלו.

הסכם הלוואה עם לוי
המעניק לו את ה'מעשר
ראשון' שתפרישו
ומאפשר לכם לאוכלו.

ייעוד מטבעות לחילול
'מעשר שני' (עם פרוטה
חמורה), הניהול, הפיקוח
והטיפול על ידי הקרן.

שנת תשפ"ה
היא שנה
שלישית לשמיטה,
ומפרישים בה גם
'מעשר עני'.

y.w. graphicdesign

מגנט נוסח מהודר
ומדריך מיוחד
ישלח אליכם בדואר
לאחר הרישום.

שימו לב!
מני לשנתיים
במחיר מוזל

הצטרפו כעת
לקרן הייחודית:
Kerenm.org

072-2770102

או חפשו בגוגל: קרן המעשרות חב"ד

קרן המעשרות חב"ד - בפיקוח בי"ד רבני חב"ד

יש לכם שאלות
בהלכות חג הפסח?

פסח כהלכה!

מענה הלכתי מרבני קהילות אי"ש
שע"י בי"ד רבני חביד באחי"ק

מיקד הלכה זמין לשאלותיכם
במגוון דרכי התקשרות:

דואר אלקטרוני
בשליחת שאלה
למיקד:
halacha144@gmail.com

הודעות SMS
בשליחת הודעה
למספר המיקד:
055-7000144

מענה טלפוני
בחיוג
למספר המיקד:
055-7000144

אפליקציה
הורידו עכשיו בחנות
האפליקציות:
מיקד הלכה חבי"ד

המדריך ההלכתי לערב פסח שהל בשבת מוקדש

לרפואה שלמה ומהירה של
ר' ישראל דוב בן בת-שבע שרלוט
ושושנה בת נונה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' סעדיה ב"ר מהפוד ע"ה
ג'רופי
נלב"ע י"א אדר ראשון ה'תשפ"ד

לעילוי נשמת
חלפו יורם בן הואטו ויקטור
נלב"ע י"ט אדר ב' תשפ"ד

לזכות
גדי בן אילנה
ולרפואה שלמה
לאילנה בת נעמי

ב"ה

הזכות שלך!

הקדישו לע"נ / לרפואת / לזכות
בני משפחתכם

במדריך ההלכתי של רבני חב"ד
המופץ בעשרות אלפי עותקים בכל רחבי הארץ
ומחולל מהפכה של ממש בידיעת ויישום הלכות ומנהגי חב"ד

סניף הלכה מרכז קהילתי אישי
ש"י רבי רבי חבי צאנז

כדי להמשיך הלאה אנו זקוקים להשתתפות שלכם
הייגו עכשיו וקבלו זכות נפלאה: 055-4335700